СОНЦА:
Усход, захад, даўжыня дня:
Мінск — 6.12, 20.08, 13.56.
Віцебск — 5.59, 20.01, 14.02.
Магілёў — 6.01, 19.57, 13.56.
Гомель — 5.59, 19.53, 13.54.
Гродна — 6.25, 20.25, 14.00.
Брэст — 6.31, 20.20, 13.49.
МЕСЯЦ:
Першая квадра 10 красавіка.
ІМЯНІНЫ:
Марыі, Яўхіма, Аўрама, Макара; Юстыны, Валяр'яна

ЗВЯЗДА

14 КРАСАВІКА 1992 г.
аўторак, № 76 [21854]

● выдаецца са жніўня 1917 г. ● БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА ● цана 50 кап.

ЗАВЯРШЫЎСЯ АФІЦЫЯЛЬНЫ ВІЗІТ СТАРШЫНІ ВЯРХОЎНАГА САВЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ СТАНІСЛАВА ШУШКЕВІЧА Ў ФРАНЦЫЮ

ПАРЫЖ. (Кар. ІТАР — ТАСС Андрэй Штохр). Перагаворамі з дэпутатамі Еўрапейскага парламента ў сталіцы французскай вобласці Эльзас Страсбургу Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь Станіслаў Шушкевіч завяршыў у пятніцу вечарам свой першы афіцыяльны візіт у Францыю.

Апошні дзень візіту быў такім жа напружаным, як і два папярэднія — калі пайдня С. Шушкевіч сустрэўся з генеральным сакратаром Савета Еўропы Катрын Лалюм'ер, а затым правёў шматлікія гутаркі з дэпутатамі Еўрапейскага парламента. Як стала вядома з крыніц, блізкіх да беларускай дэлегацыі, сустрэчы ў горадзе на Рэйне насілі не менш плённы характар, чым перагаворы ў Парыжы. Пасланцы Беларусі сустрэлі ў асобе сваіх французскіх субяседнікаў зацікаўленых партнёраў, якія добра разбіраюцца ў праблемах, перажываемых сёння СНД, і гатовых да паўнацэннага супрацоўніцтва. У час візіту С. Шушкевіч неадназначна адзначаў, што «прыемна мець справу з палітыкамі, якім не прыходзіцца растлумачваць сутнасць нашых праблем — прадстаўнікі розных палітычных плыняў Францыі прадэманстравалі вялікае веданне беларускіх рэалій, і гэта асабліва прыемна, бо наша маладая незалежная дзяржава выклікае цікавасць і давер'е ў Еўропе».

Перагаворы ў Страсбургу праходзілі за зачыненымі дзвярамі, і С. Шушкевіч, які некалькі стаміўся ад пастаяннай увагі журналістаў, не зрабіў ніякіх заяў для друку. Аднак, як паведамілі ў прэс-службе Савета Еўропы, у цэнтры дыялогу было пытанне аб прадастаўленні Беларусі статусу спецыяльна запрошанага пры Парламенцкай асамблеі Савета Еўропы (ПАСЕ), а таксама розныя аспекты міжнароднага абмену. Дасягнута дагаворанасць надаць кантактам паміж Вярхоўным Саветам Беларусі, ПАСЕ і Еўрапарламентам сістэматычны характар, што стане асновай для далейшага ўзаемадзеяння.

ВІЗІТ УРАДАВАЙ ДЭЛЕГАЦЫІ БЕЛАРУСІ Ў ІТАЛІЮ

У нядзелю, 12 красавіка, ў Рым па запрашэнню італьянскага ўрада прыбыла ўрадавая дэлегацыя Рэспублікі Беларусь на чале са Старшынёй Савета Міністраў Вячаславам Кебічам. Гэта першы афіцыяльны візіт на ўрадавым узроўні з таго часу, як была абвешчана незалежнасць Беларусі і пачалося шырокае міжнароднае прызнанне рэспублікі. У састаў беларускай дэлегацыі ўваходзяць міністр замежных спраў П. Краўчанка, старшыня Дзяржкамітэта па знешнеэканамічных сувязях У. Радзевіч, кіраўнік спраў Савета Міністраў Рэспублікі М. Каўко, іншыя афіцыйныя асобы.

Каля 14 гадзін па мясцоваму часу авіялайнер з яркім надпісам «Беларусь» на борце прызямліўся ў рымскім аэрапорце Чампіна. На лётным полі была выстраена ганаровая варта. Сярод афіцыяльных асоб, якія сустракалі беларускую дэлегацыю, знаходзіўся пасол Італіі ў Рэспубліцы Беларусь Д. Берцінета і пасол Расіі ў Італіі А. Адамішын.

У той жа дзень пасля кароткага азнаямлення з італьянскай сталіцай В. Кебіч сустрэўся з кіраўнікамі італьянскіх фірм «Італімпэкс» і «Аграфінз», абмеркаваў рад рабочых пытанняў з групай экспертаў з Беларусі, якія раней прыбылі ў Рым для падрыхтоўкі неабходных міжнародных дакументаў.

Вечарам прадстаўнікоў Беларусі прымала ў сябе дома пані Дж. Асола, якая многа гадоў працавала ў Савецкім Саюзе. Цяпер пані Дж. Асола вядзе вялікую дабрачынную работу сярод грамадскасці Італіі па збору сродкаў на будаўніцтва шпіталя для беларускіх дзяцей, якія пацярпелі ад чарнобыльскай катастрофы. На вечары прысутнічалі прадстаўнікі палітычных партый і дзелавых колаў Італіі, дзеячы культуры.

У панядзелак пачалася афіцыяльная праграма візіту.

Васіль ДРАГАВЕЦ.
Рым, 13 красавіка, па тэлефоне.

Да ўручэння вярыцельных грамат

13 красавіка Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Федэратыўнай Рэспублікі Германія ў Рэспубліцы Беларусь Райнхарт Краус уручыў вярыцельныя граматы Старшыні Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь Станіславу Станіслававічу Шушкевічу.

Райнхарт Краус нарадзіўся 16 жніўня 1941 года ў Дрэздэне.

З 1961 па 1966 г. вывучаў права, затым — юрыдычная падрыхтоўчая служба, адвакацкая практыка ў Заходнім Берліне.

У 1972 г. паступіў на дыпламатычную службу, працаваў у цэнтральным апараце Міністэрства замежных спраў, у пасольствах ФРГ у Парыжы, Бухарэсце, Мехіка. З 1988 па 1990 г. з'яўляўся паслом ФРГ у Мазамбіку. З 1990 па 1991 г. — пасланнік Пасольства ФРГ у Маскве. З верасня 1991 г. — зноў у цэнтральным апараце Міністэрства замежных спраў.

Жанаты, мае двaіх дзяцей.

***

У час цырымоніі ўручэння вярыцельных грамат пасол Германіі Райнхарт Краус адзначыў, што ў 1922—24 гг. паміж Беларуссю і Германіяй ужо існавалі дыпламатычныя адносіны, але тады абмяняцца паўнамоцнымі прадстаўнікамі ў рангу паслоў краіны не паспелі.

І вось у мінулы панядзелак, як кажуць, пасля другой спробы, нямецкі пасол у Беларусі трымаў прамову. Ён гаварыў аб важнасці моманту, аб тым, што Германія хоча развіваць з намі шырокія двухбаковыя адносіны ва ўсіх галінах эканомікі, культуры, у ахове навакольнага асяроддзя.

С. Шушкевіч цёпла вітаў першага замежнага пасла ў Беларусі: «Я вельмі рад, — сказаў С. Шушкевіч, — што паслом да нас накіраваны чалавек, з якім можна размаўляць на зразумелай нам мове. Я думаю, што яго прыезд будзе з задавальненнем успрыняты грамадкасцю. Я рад, што мы аднаўляем дыпламатычныя адносіны». С. Шушкевіч запэўніў пасла ў тым, што ўсе пытанні па забеспячэнню жыццядзейнасці пасольства будуць вырашаны.

Леанід ЛАХМАНЕНКА.

***

14 красавіка Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Аўстраліі ў Рэспубліцы Беларусь

Каван Олівер Фентан Хоуг уручае вярыцельныя граматы Старшыні Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь Станіславу Шушкевічу.

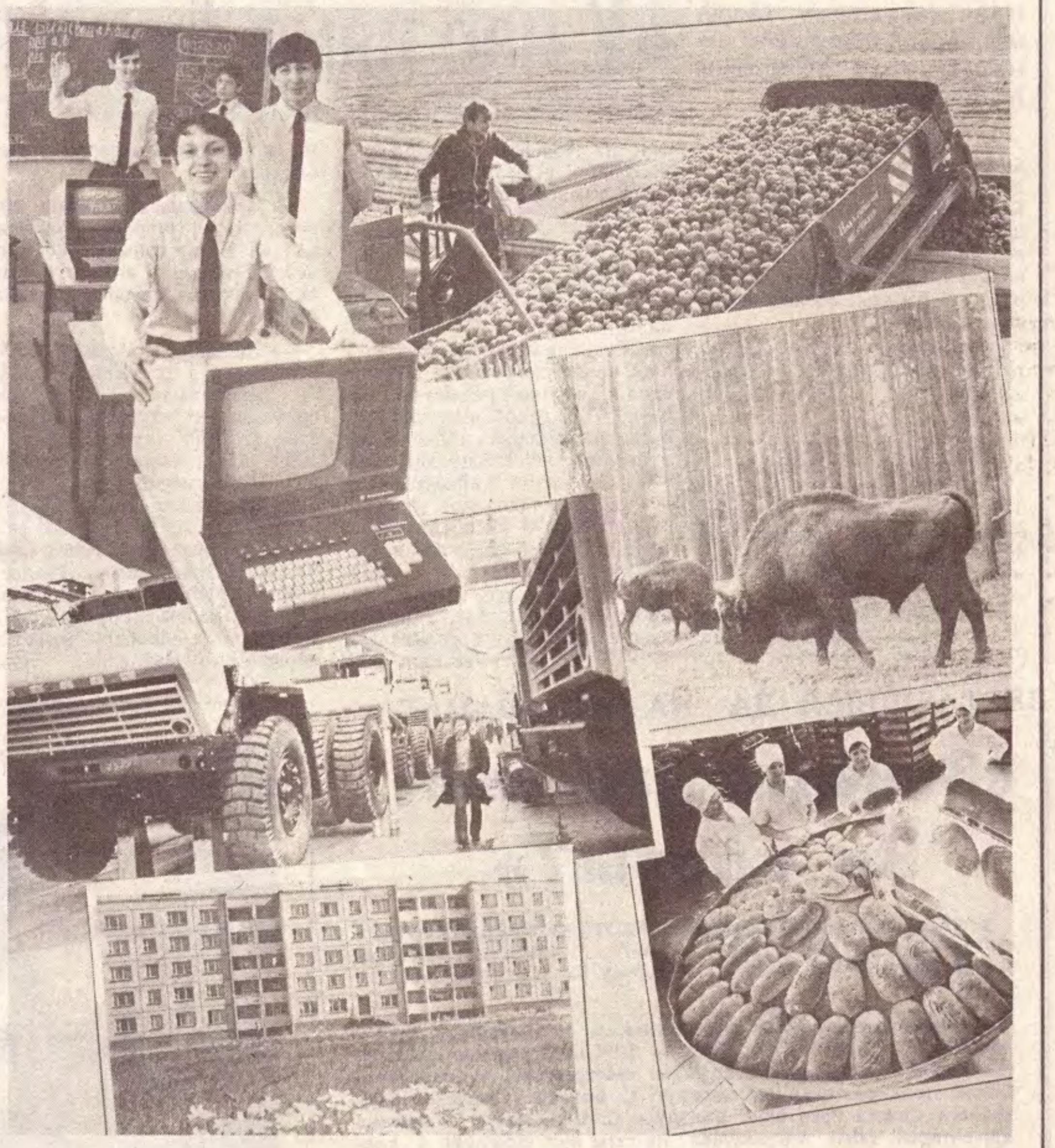
Каван Олівер Фентан Хоуг нарадзіўся 21 студзеня 1937 года ў Ньюкасле (Новы Паўднёвы Уэльс, Аўстралія). Закончыў Вышэйшую школу ў Канберы і універсітэт (Сідней — Брытанская акадэмія). Са студзеня 1960 года працаваў у Міністэрстве замежных спраў Аўстраліі, затым быў намеснікам прадстаўніка ў ААН, знаходзіўся на розных дыпламатычных пасадах у пасольствах Аўстраліі ў Сеуле, Рыме, Мехіка, Сант'яга, зноў у МЗС, пазней з'яўляўся саветнікам пасольства ў Маніле. З 1975 па 1976 гады вучыўся ў Цэнтры міжнародных праблем у Гарвардзе (ЗША), пасля чаго быў міністрам у Джакарце, працаваў у аддзеле краін рэгіёна Паўднёва-Усходняй Азіі МЗС у Канберы, дэпартаменце іміграцыі і этнічных праблем. У 1983—1984 гадах — пасол у Мехіка, у 1985—1987 — пасол і намеснік пастаяннага прадстаўніка ў ААН, у 1987—1990 гадах — Вярхоўны ўпаўнаважаны ў Куала-Лумпур, з 1990 года — першы памочнік сакратара дэпартамента міжнародных праблем і гандлю ў Канберы.

Жанаты, мае траіх дзяцей.

МЗС Рэспублікі Беларусь — БЕЛТА.

БЕЛАРУСЬ У КАЛЕЙДАСКОПЕ ЛІЧБАЎ

Мы вельмі доўга задавальняліся эпізадычнымі ролямі, каб сёння ўспрымаць сябе ўсур'ёз. І ў гэтым наша бяда. Дзесяцігоддзі, праведзеныя на ўскраіне «вялікай імперыі», прывілі нам паталагічную боязь уласнай значнасці. Але, на шчасце, часы змяняюцца і разам з адмовай ад «новай гістарычнай фармацыі — савецкага народа» прыходзіць сапраўднае пазбаўленне ад ружовых ілюзій. Але як доўга будзе працягвацца гэты працэс, на што, уласна кажучы, можна разлічваць заўтра? Мы бяромся ў нейкім сэнсе дапамагчы вам зарыентавацца ў кругавароце жыцця, прапануючы некаторыя статыстычныя даныя. Але давайце паглядзім на гэтыя лічбы некалькі іншымі вачамі — вачамі людзей, якія пачынаюць успрымаць рэчаіснасць не як чарговую змену дэкарацый, а як пачатак новага часалічэння. Ніжэйпрыведзенымі параўнаннямі, лічбамі мы хацелі паказаць месца і ролю Рэспублікі Беларусь у свеце сённяшнім, вядома ж, зазіраючы і ў дзень заўтрашні. Што атрымалася — мяркуйце самі.

● Дык вось, **агульная тэрыторыя Рэспублікі Беларусь** складае 207,6 тыс. кв. км. Ці шмат гэта? Мяркуйце самі. На такой плошчы без асаблівых цяжкасцей змаглі б размясціцца Венгрыя, Данія і Ірландыя разам узятыя. На тэрыторыі адной толькі Гомельскай вобласці змясцілася б Швейцарыя. А ў параўнанні з еўрапейскімі краінамі наша рэспубліка па плошчы знаходзіцца паміж Грэцыяй (132 тыс. кв. км) і Румыніяй (238 тыс. кв. км).

● На пачатак 1992 года **колькасць насельніцтва Беларусі** дасягнула рэкорднай за ўвесь час свайго існавання лічбы — 10 мільёнаў 281 тысяча чалавек. З іх 6 млн. 952 тыс. пражываюць у гарадскіх пасёлках і 3 млн. 329 тыс. — у сельскай мясцовасці, што адпаведна складае 68 і 32 працэнты. У сталіцы — горадзе Мінску — пражывае 1 млн. 645 тыс. чалавек. Агульная шчыльнасць жыхароў на квадратны кіламетр складае амаль 50 чалавек. Дарэчы, еўрапейскіх краін, у якіх агульная колькасць насельніцтва вагаецца ў межах 10 мільёнаў, даволі шмат — Венгрыя, Партугалія, Бельгія, Балгарыя, Грэцыя, Швецыя. На тэрыторыі Беларусі **нацыянальны састаў насельніцтва** размеркаваўся такім чынам: беларусы — прыблізна 7 млн. 905 тыс. (77,9%), рускія — 1 млн. 342 тыс. (13,2%), палякі — 418 тыс. (4,1%), украінцы — 291 тыс. (2,9%), яўрэі—112 тыс. (1,1%), іншыя нацыянальнасці — 84 тыс. (0,8%).

● Яшчэ адзін цікавы статыстычны паказчык — **працягласць жыцця людзей.** Паводле даных, на 1990 год у Беларусі яна складала 71,1 года. Пры гэтым у мужчын сярэдняя працягласць жыцця характарызуецца лічбай 66,3, а ў жанчын — 75,6 года. Падобныя паказчыкі характэрны для Польшчы, Балгарыі, Югаславіі. Лідэрамі тут з'яўляюцца Японія (79 гадоў), Нідэрланды, Нарвегія (77) і Францыя, Аўстралія (76 гадоў). Для параўнання: сярэдняя працягласць жыцця ў Індыі складае толькі 57 гадоў.

● Цікава ведаць і пра агульны **каэфіцыент прыросту насельніцтва.** На шчасце, у Беларусі ён яшчэ ідзе са знакам «плюс», у адрозненне ад большасці заходнееўрапейскіх краін. Але тым не менш тэндэнцыі да яго памяншэння, і перш за ўсё да старэння грамадства (на тысячу жыхароў — 233 пенсіянеры), робяцца відавочнымі. Калі ў 1980 годзе ў разліку на тысячу чалавек натуральны прырост складаў 6,1 чалавека (нараджалася 16 і памірала 9,9 чалавека), то ўжо праз 10 гадоў гэты каэфіцыент паменшыўся да 3,2 (13,9 нараджалася і 10,7 памірала). Праўда, сітуацыя яшчэ не самая горшая. Калі параўноўваць з «блізкім» замежжам — у даным выпадку з Украінай, — то там паказчык натуральнага прыросту ўпаў да 0,6, г. зн. пры 12,7 нованароджаных колькасць памёршых дасягнула 12,1 у разліку на тысячу чалавек. А вось сярэднеазіяцкі феномен прадаўжае ўражваць. Напрыклад, у Таджыкістане гэты паказчык складае 32,6 чалавека (пры 38,8 народжаных памірае толькі 6,2 чалавека). «Беларускі» паказчык натуральнага прыросту насельніцтва ў Еўропе характэрны для Нарвегіі, Швейцарыі, а на Усходзе — для Японіі. Ёсць у нас і падставы для «матрыярхату»: жанчын у рэспубліцы жыве больш чым на 600 тысяч (мужчын — 47 і жанчын — 53% ад агульнай колькасці насельніцтва).

● **Разам з тым належаць Беларусі і сумныя рэкорды.** У прыватнасці, паказчык **самазабойстваў** — 20,3 чалавека на 100 тыс. насельніцтва. Вышэйшы ў экс-СССР быў у Эстоніі — 26,9, Расіі— 26,4, Літве і Латвіі — 25,9 чалавека. Менш за ўсё добраахвотна развітваліся з жыццём у Азербайджане — 1,6 чалавека (праўда, апошнія падзеі ў Закаўказзі ўсур'ёз ставяць пад сумненне гэту лічбу).

● Але развітваюцца не толькі з жыццём. **Развітваюцца яшчэ і з Бацькаўшчынай.** У 1990 годзе на пастаяннае месца жыхарства за межы Беларусі выехала 34 тысячы 100 чалавек. А рэкордны паказчык сярод краін СНД належыць Расіі — 104 тыс. чалавек. Менш за ўсіх шукалі шчасця на чужыне туркмены — выехалі ўсяго 302 чалавекі.

● **Колькасць сем'яў,** што пражываюць на тэрыторыі рэспублікі, вагаецца ў межах 2 мільёнаў 800 тысяч пры сярэднім саставе сям'і 3,2 чалавека. У 1990 годзе было пабудавана 5 мільёнаў 260 тыс. кв. метраў **агульнай плошчы жылля.** У 1991 годзе ў Беларусі выпрацавана 38,4 млрд. кВт. гадз. **электраэнергіі.** Для параўнання: Венгрыя выпрацавала 28,3 млрд. кВт. гадз., Балгарыя — 42,1. А для ўяўлення цэласнага малюнка можна дадаць, што ЗША выпрацавалі яе 3 трыльёны 170 мільярдаў.

● А вось **па вытворчасці трактароў** Беларусь безагаворачна ўваходзіць у групу лідэраў, прапусціўшы наперад толькі Японію (156 тыс. у год) і ЗША (106 тыс.). Нашы дасягненні яскрава засведчыла лічба ў 95,5 тыс. Далей ідуць Вялікабрытанія (82 тыс.) і Італія (75 тыс.). Нядрэнныя нашы паказчыкі і **па вытворчасці мінеральных угнаенняў** — 5,2 мільёна тон. Для параўнання: у Францыі 3,7 млн., у ФРГ — 2,7, у Англіі — 1,8, у Японіі — 1,4 млн. т.

● Мяркуючы па лічбах, павінна ўсім хапаць і **абутку** — 45,3 мільёна пар у год. Напрыклад, Балгарыя «задавальняецца» 27 мільёнамі, Венгрыя — 19. Толькі ФРГ не спынілася на нашым узроўні — 65 мільёнаў пар у год.

● Радуе **вытворчасць хімвалакна і нітак.** Летась было выпрацавана 443 тыс. тон гэтай прадукцыі. У Еўропе толькі Італія «наматала» больш — 765 тыс. т. Астатнія на рэкорд не пайшлі: Францыя — 242 тыс. т, Польшча — 149, Чэха-Славакія — 200, Англія — 390 тыс. т.

● Нядрэнныя паказчыкі характарызуюць **вытворчасць цэменту** — 2 млн. 174 тыс. т у год. Вядома, у гэтым сэнсе яшчэ далёка да «цывілізацыі», але з Венгрыяй і Балгарыяй можна будзе паспрачацца: там адпаведна 3 млн. 900 і 4 млн. 700 тыс. т цэменту ў год.

● На сусветным узроўні ідзе **вывазка драўніны** — 6 мільёнаў 657 тысяч шчыльных кубічных метраў. У Англіі гэта лічба складае 6 млн. 800, у Венгрыі — 6 млн. 500 тысяч. Наперадзе Італія — 7 млн. 700 тыс. шчыльных кубічных метраў драўніны.

● Некалькі лічбаў, якія характарызуюць **вытворчасць прадуктаў харчавання.** Цукар-пясок. Вытворчасць яго на Беларусі склала за мінулы год 335 тысяч тон. Напрыклад, у Балгарыі яго выпрацавалі менш — 200 тыс. т. У Венгрыі і Японіі — больш (адпаведна 500 і 900 тыс. т). У Англіі гэтая лічба перавысіла мільён — 1 млн. 300 тыс. т.

Цукровыя буракі. З палёў іх збіраюць 1 млн. 147 тыс. т (1991 г.). Па гэтаму паказчыку мы стаім недзе паміж Балгарыяй і Румыніяй (800 тыс. і 3 млн. 300 тыс. т адпаведна).

● **Вытворчасць мяса.** Вось дзе ёсць прастор для далейшай дзейнасці. А пакуль жа за год мы вырабілі 792 тысячы тон. Для параўнання: у Югаславіі выпрацавалі 700, а ў Венгрыі — 800 тыс. т.

● Іншае пытанне, куды прападае **масла,** якога ў адпаведнасці з лічбамі павінна ўсім хапаць, нават з лішкам? За мінулы год яго вытворчасць дасягнула 137 тысяч тон. Напрыклад, італьянцы «задавальняліся» 78 тысячамі тон, японцы — 85, англічане — 139 тыс. т і толькі амерыканцы пайшлі далей, выпрацаваўшы 540 тыс. т масла ў год.

● **Бульба.** Сапраўды беларускі прадукт. Ёсць чым пахваліцца сярод замежных сабратаў. І хаця ў апошні час назіраецца тэндэнцыя да змяншэння плошчаў пад бульбу, тым не менш лічбы гавораць самі за сябе. У мінулым годзе было сабрана 8 млн. 958 тыс. т бульбы. Для параўнання: у Англіі вырасцілі 6 млн. 400 тыс. т, у Італіі — 2 млн. 500 тыс., у Францыі — 4 млн. 700 тыс., у Германіі — 7 млн. 200 тыс. т. І толькі сусед у асобе Польшчы пакінуў нас далёка ззаду, сабраўшы 36 млн. 300 тыс. т бульбы.

Напэўна, на гэтым і спынімся. Проста нельга расказаць пра ўсё — настолькі багатая палітра існуючай статыстычнай інфармацыі. Але мы спадзяёмся, што прыведзенымі лічбамі і параўнаннямі вымусілі сяго-таго паглядзець на Беларусь зусім іншымі вачамі. Бо ёсць яшчэ падставы для аптымізму. Бо ёсць на што расходаваць сваю энергію ў пошуках выйсця з сённяшняга крызісу. Як вядома, бязвыхадных сітуацый проста не бывае. Значыць, будзем больш упэўнена глядзець у заўтрашні дзень.

Падрыхтаваў Ігар КАРНЕЙ.

ПАЛЕМІКА

НЕ, НАШЫ ДЭМАКРАТЫ НЕ АДДАДУЦЬ ЖЫЦЦЁ, КАБ МЫ МЕЛІ ПРАВА ВЫКАЗАЦЬ СВАЮ ДУМКУ

Вялікі Вальтэр сказаў: «Я не згодзен з вамі, але гатовы аддаць жыццё за тое, каб вы мелі права выказаць сваю думку». Нашы некаторыя дэпутаты, якія без ценю сумнення адносяць сябе да дэмакратаў і змагароў за народнае шчасце, прытрымліваюцца, відаць, іншай думкі. У апошні час у друку з'явіўся шэраг артыкулаў, у якіх яны не толькі вядуць палеміку з апанентамі (што зусім нармальна ў цывілізаваным грамадстве), але і ў нечым бяруць на сябе некаторыя абавязкі палітычных цэнзараў. Ім здаецца, што яны і толькі яны ведаюць, што пісаць, як пісаць, што можна, а чаго нельга. Раней гэтай не вельмі ўдзячнай справай у рэспубліцы займаліся сумнавядомыя ідэалагічны аддзел ЦК КПБ і так званы Галоўліт. І вось апусцелую нішу імкнуцца захапіць некаторыя нашы дэмакраты. Відаць, ім не даюць спакою лаўры знакамітых майстроў палітычнай цэнзуры.

У «Народной газеце» амаль дуплетам (31 сакавіка і 2 красавіка) з'явіліся два артыкулы — «Хто сумуе па былой імперыі?» (Аўтар — А. Трусаў) і «З хворай галавы на здаровую...» (Аўтары — А. Вярцінскі, С. Навумчык і А. Трусаў).

У першым артыкуле народны дэпутат Алег Трусаў вядзе палеміку з нагоды некаторых перадач Беларускага тэлебачання, а ў другім паважаныя дэпутаты выказваюць сваё абурэнне крытыкай у газеце «7 дней» міністра замежных спраў П. Краўчанкі. Для таго, каб не завесці размову ў непатрэбны бок, пагодзімся з аргументамі аўтараў артыкулаў і іх пазіцыяй на ўсе сто працэнтаў. Нават на дзвесце. Не ставім пад сумненне, неабходнасць адстойваць нацыянальныя, народныя інтарэсы. А вось з вывадамі палітычнымі, а таксама аргвывадамі, якія аўтары прапануюць, цікава разабрацца.

Звернемся да першакрыніц. Прашу чытачоў прабачыць за доўгія цытаты, але яны неабходныя для разумення сутнасці. Алег Трусаў піша:

«Але потым яна (каментатар тэлебачання. — М. М.) пайшла далей і падвергла зніштажальнай крытыцы падпісанае нашым кіраўніцтвам у Мінску пагадненне аб вяртанні культурных каштоўнасцей, забраных гвалтам і падманам у былыя саюзныя музеі, на іх радзіму. І вось тут у мяне ўзнікае пытанне ўжо да міністра інфармацыі Беларусі сп. Бутэвіча. Ці мае права каментатар беларускага тэлебачання праводзіць у

(Заканчэнне на 3-й стар.).

І солана, і горка, і кісла

Бастуюць салігорскія шахцёры. А зараз некаторыя з іх аб'явілі і бестэрміновую галадоўку. Нічога дзіўнага: злосці ў людзей накапілася многа. Напрыклад, у мяне: ў канцы мінулага года пенсія была 181 рубель з капейкамі... Словам, ёсць за што крытыкаваць наш урад. Мяне ў свой час вельмі абрадавала, што салігорскія шахцёры стварылі Незалежны прафсаюз гарнякоў Беларусі...

Нядаўна па ўкраінскаму радыё выступаў прафсаюзны лідэр шахцёраў Данбаса і паведамляў, чаго дабіліся ўкраінскія гарнякі. Да 20 тысяч рублёў атрымлівае рабочы вугальнай прамысловасці. Усім вядома, што і раней дзяржава рабіла датацыі ў вугальную прамысловасць, а пры такой зарплаце гэтыя датацыі значна павялічацца. А гэта азначае, што ад некага яшчэ больш будзе адбірацца, а ў нас цяпер няма тых, у каго ёсць лішняе, калі не лічыць розных хапуг і спекулянтаў. Мяне моцна ўразіла ў выступленні ўкраінскага прафсаюзнага лідэра гарнякоў тое, што зарплата ў 20 тысяч рублёў у месяц—гэта, маўляў, мізэр, усяго 3—4 працэнты ад таго, што атрымлівае шахцёр «за бугром». З яго слоў вынікае, што нашаму шахцёру трэба плаціць 700 тысяч рублёў у месяц, каб зарплата ў нас і там была раўназначнай. Я прывёў гэтыя даныя не таму, што яны салігорскім гарнякам невядомыя. Менавіта гэтая зайздросная лічба і прымусіла людзей баставаць, стаяць у пікетах у сталіцы перад Домам урада, лажыцца на шпалы і нават аб'яўляць бестэрміновую галадоўку. З гэтай мудрай лічбы вынікае, што наш гарняк атрымлівае ў 200 разоў менш, чым, скажам, шахцёр у ЗША. Пры такіх парадках не толькі напіцца можна з гора, але нешта больш страшнае зрабіць...

Але такой «мудрай» арыфметыкай маглі заняцца людзі, якія нічога не ведаюць, як жывуць і працуюць там, «за бугром», або хочуць навешаць нам локшыны на вушы. Сярэдні месячны заробак, скажам, амерыканскага рабочага складае 2 тысячы долараў. За гэтыя грошы ён зможа купіць, напрыклад, мяса — 250 кг па цане 8 долараў за 1 кг. У нашага шахцёра пры 20 тысячах рублёў месячнай зарплаты такая пакупка будзе складаць прыблізна 300 кг мяса пры цане 70 руб. за 1 кг. А нам хтосьці імкнецца даказаць, што наша зарплата складае ўсяго 3—4 працэнты ад зарплаты ў развітых краінах Захаду. Да такога нават наш урад не дайшоў.

Але нашы салігорскія гарнякі атрымліваюць усяго 3—4 тысячы рублёў. Мала? Канешне. Усяго нейкіх 50 кг мяса можна купіць за месячную зарплату. Але ці маем мы маральнае права патрабаваць такіх заробкаў, як у развітых капіталістычных краінах? Тут трэба браць пад увагу не толькі, правільней, не столькі нашу паўсюдную беднасць, колькі тое, як мы працуем. Зарплата залежыць ад вынікаў працы. І хто з нашых шахцёраў скажа, што ён выдае «на-гара» больш, чым амерыканец? Пры нашай тэхналогіі, каб зраўняцца па выніках працы з амерыканцамі, нам трэба быць Стаханавымі ў кубе. А на справе? Упэўнены, многім нашым шахцёрам там, на Захадзе, прыйшлося б або змяніць свае адносіны да працы, або іх паслугі аказаліся б непатрэбнымі ўладальнікам шахт.

Чаму ў былым Саюзе бастуюць больш за іншых шахцёры? Ім горш за іншых жывецца? Я толькі ведаю, што яны заслугоўваюць лепшага жыцця, чым зараз маюць. Але хто ў нас гэтага не заслугоўвае? А вось бастуюць зараз адны толькі гарнякі. Чаму? Мабыць, таму, што інфляцыя найбольш балюча ўдарыла па шахцёрах, абясцэніўшы іх працоўныя зберажэнні. Калі чалавек хацеў больш-менш прыстойна жыць, нешта прыдбаць, прыберагчы нейкую капейчыну на «чорны дзень» ці на больш-менш забяспечаную старасць, ён не пабаяўся паехаць у Варкуту і палезці ў шахту, як у пекла, каб зарабіць гэтую капейчыну. А тут мудрая дзяржава ўзяла і абакрала нашага шукальніка «лепшага» жыцця. А цяпер і жыццё не вернеш назад. І здароўе. Але трэба зразумець нашым гарнякам, што гэтая дзяржава ўсіх абчысціла. Калі робіцца цяжка, займаюцца разбоем не толькі асобныя людзі, а нават і дзяржавы.

(Заканчэнне на 2-й стар.).

У БЕЛАРУСАЎ БЕЛАСТОЧЧЫНЫ

Гэтак жа, як Заходняя Беларусь не можа лічыцца чужой для гісторыі і культуры Польшчы, — Беласточчыну наўрад ці можна ўявіць без многіх сувязей, што вядуць яе з Беларуссю. Подых, прысутнасць беларушчыны ўздоўж прыгранічнай паласы, якую палякі называюць усходняй сцянай, — адчуваецца ледзь не на кожным кроку: у ціхай немудрагелістай архітэктуры вясковых сядзіб, у купалах цэркваў над купчастымі прысадамі, у мілай сэрцу гаворцы тутэйшых вяскоўцаў, якая хоць і падпала пад уплыў польскай мовы, — усё ж захавала адметныя рысы беларускасці і гучыць так блізка і адначасова так далёка, калі слухаеш яе, вырваўшыся туды з нашай русіфікаванай рэчаіснасці.

Пра астравок беларускасці побач з нашай заходняй граніцай за апошнія гады пісалася шмат. І пра магчымасць беластоцкіх беларусаў вучыць дзяцей у нацыянальных школах і ліцэях, і пра беларускія газеты і кнігі, што выдаюцца там, і пра вялікі музей помнікаў беларускай культуры, які ўжо некалькі гадоў узводзіцца ў Гайнаўцы. Адзін час нават пачыналася, што там, на ўсходзе Польшчы, робіцца для беларускай культуры і асветы намнога больш, чым на Беларусі.

Прыкладна з такім уяўленнем ехаў я ў Беласток разам з іншымі ўдзельнікамі Польска-беларускай канферэнцыі па самакіраванню, арганізаванай Фондам імя Стэфана Баторыя. Якой жа нечаканасцю было ў час першых жа сустрэч з актывістамі беларускага руху пачуць меркаванні і ацэнкі, якія зусім не супадалі з ранейшымі стэрэатыпамі.

Некаторыя з гэтых гутарак я прапаную чытачам «Звязды».

Гутарка з Юркам КАЛІНАМ, сакратаром Галоўнай Рады Беларускага дэмакратычнага аб'яднання (г. Беласток).

«У нас няма будучыні без падтрымкі беларускай дзяржавы»

— Для многіх, калі не для большасці на Беларусі, асяродак беларускай культуры на Беласточчыне выглядае ідылічна і вельмі прывабна, — у адрозненне ад занядбалай нацыянальнай спадчыны на вялікай радзіме. Вы такі погляд не падзяляеце. Чаму?

— Уяўленне пра беларусаў Беласточчыны як пра згуртаваны асяродак з вялікімі магчымасцямі — чарговы міф. Дагэтуль быў міф пра вялікую і моцную беларускую эміграцыю, — а на самай справе яна зводзіцца да некалькіх дзесяткаў не надта заможных людзей, якія вельмі нязначна могуць дапамагчы беларускаму руху.

Калі быць да канца шчырымі, то без датацый, якія дае Міністэрства культуры і мастацтва Польшчы, не было б ні «Нівы», ні беларускіх святаў песні, ні многіх беларускіх арганізацый.

— Але ж ёсць беларускія школы, ліцэі?

— Беларускае школьніцтва — яшчэ адзін міф. Цалкам беларускіх школ у Польшчы няма. Ёсць пачатковыя школы, у якіх беларуская мова вывучаецца як асобны прадмет. Да пачатку 70-х гадоў вывучэнне яе было абавязковым, цяпер — факультатыўнае. І ёсць два ліцэі — у Бельску і Гайнаўцы, дзе таксама выкладаецца беларуская мова, — як абавязковая. Вось, бадай, і ўсё, калі не лічыць яшчэ Інстытута беларускай філалогіі, што існуе ў Варшаўскім універсітэце. Але ён нешматлікі — курс складаецца з 5—10 чалавек. Усё гэта зноў жа фінансуецца з дзяржаўнага бюджэту.

— Намерваюся спытаць пра шматлікія беларускія арганізацыі на Беласточчыне, аб якіх чуў у Беларусі, і апасаюся, што іх вы таксама прылічыце да міфаў?

— Не, яны — не міф, але большасць з іх узніклі нядаўна. Выключэнне — Беларускае грамадска-культурнае таварыства (БГКТ), што дзейнічае з 1956 года і выдае газету «Ніва». Па сутнасці, гэта таварыства працавала пад пільным наглядам МУС ПНР і было рэтранслятарам афіцыяльных ідэй. Яго дзейнасць абмяжоўвалася рамкамі правінцыяльнага фальклору. Любая спроба палітычнай дзейнасці жорстка каралася. Найлепшы прыклад гэтага — выпадак з Сакратам Яновічам, які на пачатку 70-х гадоў быў актыўным дзеячам БГКТ і супрацоўнікам «Нівы». Ён тады напісаў нейкі трактат з непрыхаванымі думкамі аб становішчы беларусаў і палітычнай сітуацыі, а потым меў неасцярожнасць адаслаць яго аднаму гродзенскаму пісьменніку. Ад пісьменніка гэты трактат трапіў у польскую службу бяспекі. У выніку С. Яновіч быў выключаны з партыі, а следам страціў працу ў «Ніве» і БГКТ і доўгі час нідзе не мог уладкавацца.

Цяпер беларускіх арганізацый нямала. Гэта — Беларускае аб'яднанне студэнтаў — першая незалежная арганізацыя, якая пачала ствараца яшчэ пад час ваеннага становішча; наша Беларускае дэмакратычнае аб'яднанне — адзіная ў Польшчы палітычная партыя нацыянальнай меншасці; літаратурнае аб'яднанне «Белавежа». Падалі дакументы на рэгістрацыю «Зьвязь беларускай моладзі» і «Асацыяцыя беларускіх журналістаў».

— У тутэйшых газетных кіёсках не раз траплялася на вочы «Ніва», але не заўважаў, каб у яе было багата пакупнікоў. Ды і тыраж газеты крытычны — 2.200 экземпляраў. Прычына — у прагрэсіруючай асіміляцыі беларусаў?

— Не толькі. Не сакрэт, што ў беларускім руху ў Польшчы няма адзінства. У БГКТ — выдафы «Нівы» — засталіся тыя людзі, што працавалі пры камуністах. Гэта арганізацыя не здолела прыстасавацца да сучаснасці, не можа прыцягнуць да сябе моладзь. (Сярэдні ўзрост у таварыстве — гадоў пяцьдзесят). І, натуральна, ім нялёгка зарыентавацца ў новых умовах.

Але справа не толькі ў гэтым. Калі БГКТ было адзінай арганізацыяй беларусаў, ёй даставаліся ўсе датацыі, што выдаткоўваў урад для нашай нацыянальнай меншасці. Цяпер становішча змянілася. Мы лічым, што БГКТ не мае маральнага права і надалей прэтэндаваць на гэту манаполію.

— Вы лічыце гэтыя супярэчнасці непераадольнымі?

— Цяжка сказаць. Калі б справа датычыла толькі грошай, дамовіцца можна было б. Але ж — успомнім нядаўнія парламенцкія выбары ў Польшчы. БГКТ на іх ніяк не хацела ўключацца ў выбарчую кампанію. І ў многім з-за таго, што мы не дабіліся паразумення, не здолелі аб'яднаць сілы— перамогі не дабіліся: у парламент выбраны пост-камуніст, а не наш кандыдат. Увогуле, вынікі выбараў у Сейм у многім парадаксальныя: «левіца» дабілася найбольшай пасля Дэмакратычнай уніі колькасці месцаў у парламенце.

— Вы рэзка адмоўна ставіцеся да цяперашняй сацыял-дэмакратыі — пераемнікі ПАРП. Але ж і з «Салідарнасцю» БДА паразумення на выбарах не дабілася?

— Так, у нас узніклі супярэчнасці яшчэ на мінулых парламенцкіх выбарах, адразу пасля «круглага стала». Справа ў тым, што ў 80-я гады, у час падпольнай барацьбы з рэжымам, беларускія дэмакратычныя суполкі актыўна падтрымлівалі «Салідарнасць», наладзілі выдавецкую дзейнасць і г. д.

І з боку цэнтральнай «Салідарнасці» ў час выбараў была фармальная згода на тое, каб адзін з двух незалежных дэпутатаў ад Беласточчыны быў беларусам. Але ў апошні момант мясцовая беластоцкая «Салідарнасць» гэту дамоўленасць праігнаравала.

— Да прыезду ў Беласток я нічога не чуў пра «Часопіс», — газету для беларусаў і пра беларусаў, якая выдаецца тут, у Беластоку, на польскай мове, намаганнямі журналістаў-беларусаў. Трэба думаць, асіміляцыя дайшла да такіх межаў, што тутэйшым беларусам лягчэй чытаць па-польску?

— У многім гэта сцвярджэнне слушнае. Падобнае адбываецца не толькі ў нас, але і на вашым баку мяжы, дзе найбольшыя тыражы рускамоўных выданняў. Але мы друкуем матэрыялы не толькі па-польску, —некалькі старонак у нумары заўсёды аддаём беларускім тэкстам.

Увогуле ж, асіміляцыя адбываецца — і працістаяць гэтаму працэсу сёння, бо з перамогай дэмакратыі ён пайшоў яшчэ хутчэй. У нас дзікая рынкавая сітуацыя з дзікімі законамі. Кожны павінен сам змагацца за сваё жыццё.

У апошнія гады дзяржава зменшыла датацыі на патрэбы нацыянальных меншасцей. У выніку ў нас зараз няма ніводнай беларускай арганізацыі, якая б займалася развіццём нацыянальнай культуры на сталай прафесіянальнай аснове: бюджэт больш не фінансуе дзейнасці апаратаў такіх арганізацый.

— Вы разлічваеце на дапамогу беларускай дзяржавы?

— Хацелася б разлічваць. Але дагэтуль беларускія ўлады не надта цікавіліся нашымі праблемамі. Калі б Рэспубліка Беларусь рабіла для сваіх суродзічаў у Польшчы хоць бы дзесятую частку таго, што робіць, напрыклад, нямецкі ўрад для польскіх немцаў, — наша становішча было б зусім іншым. Немцаў у Польшчы няшмат — нейкіх 7—13 тысяч. Але яны змаглі вылучыць сем сваіх дэпутатаў у Сейм і аднаго — у Сенат. Па іх спісах галасавала больш як 300 тысяч выбаршчыкаў. І ўвогуле, уражанне такое, што немцаў у Рэчы Паспалітай становіцца ўсё больш, хоць на самай справе гэта не так.

Мы разумеем, Беларусь — не Нямеччына, у яе цяпер іншыя праблемы. І таму не дужа разлічваем на матэрыяльную дапамогу. Але на падтрымку маральную, палітычную ўсё ж маем права спадзявацца. Праўда, цяпер беларускія ўлады ці прыслухоўваюцца да нашых просьбаў. Намнога лепш разумее іх фракцыя БНФ.

— Ваш скептыцызм выкліканы палітычнай непрыязнасцю да цяперашняга беларускага парламента і ўрада?

— Не толькі, — мяркую так найперш па адносінах да нас беларускіх афіцыяльных асоб, якія наведваюць Польшчу. Для прыкладу, ваш новы міністр адукацыі сустрэўся з намі толькі пасля таго, як падпісаў у Варшаве адпаведныя пагадненні з польскім бокам. Нас гэта вельмі збянтэжыла, бо ў такім выпадку ўсе нашы прэтэнзіі, заўвагі, пажаданні ператварыліся ў пусты гук.

Не вельмі прыязныя адносіны і з боку іншых высокапастаўленых гасцей. Часта сустрэчы з намі абмяжоўваюцца прэс-канферэнцыямі без усялякіх практычных вынікаў.

— Праз «Звязду» Вы маеце магчымасць напрамую звярнуцца да лідэраў Рэспублікі Беларусь. Што самае істотнае, — некалькімі словамі, — маглі б ім сказаць?

— Калі беларуская дзяржава не будзе падтрымліваць інтарэсы суродзічаў на захад ад Буга, — дні беларускай культуры на Беласточчыне палічаны. Праз адно-два пакаленні ад беларускасці ў Польшчы не застанецца і следу.

Гутарыў Валянцін ЖДАНКО.
г. Беласток.

ВЯРТАЮЧЫСЯ ДА НАДРУКАВАНАГА

«Занадта дзелавы... За краты?»

У ЗАПАЛЕ ПРАСЛЕДАВАННЯ РАБОТНІКІ ПРАВААХОЎНЫХ ОРГАНАЎ ПАСТАВІЛІ САБЕ ЗАДАЧУ: УПЯЧЫ НЕПАЖАДАНАГА ПРАДПРЫМАЛЬНІКА Ў ТУРМУ — НА 4 ГАДЫ. ЗА ШТО!

4 сакавіка гэтага года пад агульным загалоўкам «Занадта дзелавы... За краты!» у «Звяздзе» былі надрукаваны «Адкрытае пісьмо» прэзідэнта асацыяцыі «Метраном», члена савета Саюза прадпрымальнікаў Беларусі С. Брукера Старшыні Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь С. Шушкевічу, а таксама каментарыі, якімі адгукнуліся на гэты ліст кіраўнікі і спецыялісты высокіх інстанцый і арганізацый. Пераказваць змест публікацыі не будзем, скажам толькі, што гаворка ішла аб праблеме развіцця ў рэспубліцы цывілізаваных рынкавых адносін і — як працяг—аб неабходнасці стварэння прававой дзяржавы.

Пры ўсім тым нельга не засяродзіць увагі на такой акалічнасці: аўтар «Адкрытага пісьма» скардзіўся на тое, што, як ён лічыць, з падачы мясцовых органаў падатковай інспекцыі супраць яго была ўзбуджана крымінальная справа. Камусьці карцела абвінаваціць яго ў крадзяжы грашовых сродкаў на суму 2.500 рублёў, і гэта пры тым, што гадавое абарачэнне асацыяцыі складае прыкладна 100 мільёнаў.
Нонсенс! Бязглуздзіца! Безумоўна!

Адназначнасць ацэнкі дыктуецца не толькі разумным сэнсам, але і патрабаваннямі Яго Вялікасці Закона. Справа ў тым, што паралельна з намі разблытваннем гэтай сітуацыі займалася пракуратура Рэспублікі Беларусь. Якія вынікі яе работы! Прапануем чытачам некалькі афіцыяльных дакументаў — у парадку іх «нараджэння» і без скарачэнняў.

Пракурору г. Мінска дзяржаўнаму саветніку юстыцыі 3 класа ІВАНОВУ В. Г.

25.02.92 г.
Пракуратурай Рэспублікі Беларусь разгледжана заява Брукера С. Л., якая паступіла з Саюза прадпрымальнікаў Рэспублікі Беларусь, у якой указваецца аб незаконным узбуджэнні супраць яго крымінальнай справы па арт. 91 ч. І КК Рэспублікі Беларусь за крадзеж 2.500 руб.

Праверкай устаноўлена, што, сапраўды, 03.12.91 г. пракурор Савецкага раёна г. Мінска Іваненка П. І. узбудзіў супраць Брукера С. Л. крымінальную справу па арт. 91 ч. І КК Рэспублікі Беларусь за крадзеж каля 5.000 рублёў і накіраваў для разгляду ў Савецкі РАУС.

Вывучэннем крымінальнай справы ўстаноўлена, што, у парушэнне арт. 108 КПК Рэспублікі Беларусь, яна ўзбуджана без законных прычын і падстаў, ніякіх даных аб крадзяжы Брукерам грашовых сродкаў у матэрыялах справы няма.

У сувязі з выкладзеным прапануецца спыніць незаконна ўзбуджаную па арт. 91 ч. І КК Рэспублікі Беларусь крымінальную справу і прыняць меры рэагавання да пракурора Савецкага раёна Іваненкі П. І. Аб выніках паведаміце ў пракуратуру рэспублікі.

Намеснік начальніка следчага ўпраўлення старшы саветнік юстыцыі
С. І. МІХАЛЬЧУК.

Пракуратура Рэспублікі Беларусь, намесніку начальніка следчага ўпраўлення ст. саветніку юстыцыі МІХАЛЬЧУКУ С. І.

Пракуратура горада Мінска
04.03.92 г.

Паведамляю, што крымінальная справа, узбуджаная пракурорам Савецкага раёна ў адносінах да Брукера С. Л., 28 лютага 1992 г. пракуратурай горада спынена на падставе арт. 208 п. І і арт. 5 п. І КПК Рэспублікі Беларусь.

27 лютага 1992 г. на аператыўнай нарадзе было разгледжана пытанне аб рабоце пракурора Савецкага раёна ў частцы захавання законнасці па прыцягненню грамадзян да крымінальнай адказнасці, у тым ліку і аб парушэнні закона, якое было дапушчана пры ўзбуджэнні справы ў адносінах да Брукера. Іваненка П. І. строга папярэджаны аб недапушчальнасці падобных парушэнняў у далейшым.

Намеснік пракурора горада старшы саветнік юстыцыі П. Н. СЦЕПАНЧУК.

Саюз прадпрымальнікаў Рэспублікі Беларусь, прэзідэнту КАРАГІНУ У. М.

Паведамляю, што ў пракуратуры Рэспублікі Беларусь разгледжана дасланае Вамі пісьмо Брукера С. Л. Крымінальная справа, узбуджаная супраць яго пракуратурай Савецкага раёна г. Мінска па арт. 91 ч. І КК Рэспублікі Беларусь, спынена, паколькі яна была ўзбуджана неабгрунтавана.

У частцы няправільнага прымянення падатковай інспекцыяй штрафных санкцый за ўтойванне даходаў ад падаткаабкладання пісьмо Брукера С. Л. накіравана ў Галоўную дзяржаўную інспекцыю Мінфіна Рэспублікі Беларусь.

Намеснік начальніка следчага ўпраўлення С. І. МІХАЛЬЧУК.

ЗАМЕСТ КАМЕНТАРЫЯ: Пракурор следчага ўпраўлення пракуратуры Рэспублікі Беларусь В. Петрукевіч, які прымаў самы непасрэдны ўдзел у разглядзе гэтай справы, ад шматслоўных каментарыяў адмовіўся:

— Пракуратура вывучыла абставіны справы, выявіла, што яна была ўзбуджана беспадстаўна, і зрабіла тое, што і павінна была зрабіць — прапанавала гарадской пракуратуры спыніць незаконна ўзбуджаную крымінальную справу. Ці трэба тут што каменціраваць!

Падрыхтаваў да друку Валерый ЧАРНЯЎСКІ, аглядальнік «Звязды».

Кіслародны цэх, пабудаваны ўласнымі сіламі, увайшоў у строй дзеючых у калектыўным сельскагаспадарчым прадпрыемстве «Астрамечава» Брэсцкага раёна. Цяпер тут штодзённа атрымліваюць 400 балонаў кіслароду. Ёсць таксама магчымасць прадаваць балоны з кіслародам іншым арганізацыям. Гаспадарка ў прамым сэнсе атрымлівае дадатковы прыбытак з паветра.

На здымку: начальнік кіслароднага цэха Аляксандр **ДАЙНЕКА.**

Фота Мікалая АМЕЛЬЧАНКІ.

І солана, і горка, і кісла

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.).

І, тым не менш, наша і яе багацце залежыць ад нашай працы. І толькі таму напляваць на тое, у каго гэтая дзяржава адбярэ, каб яму даць, для каго Беларусь не родная маці, а чужая цётка. Таму бастуюць шахцёры ў тых месцах, дзе яны жывуць як часовыя насельнікі. Вазьміце Украіну. Бастуе Данбас, а Валынь гарняцкая не выстаўляе сваіх патрабаванняў. Там, на Валыні, лепш жывецца? Думаю, тут прычына ў тым, што на Валыні працуюць у шахтах у асноўным мясцовыя ўкраінцы, якія разумеюць цяжкае становішча сваёй Бацькаўшчыны, а на данбаскіх шахтах — у асноўным прышлы люд, для якіх Украіна немаведама хто. Таму і пераважаюць у Данбасе настроі, як пабольш урваць. Парабкоўская псіхалогія. А ў нашых салігорцаў? Прыкладна тое ж. Тут таксама падабраўся люд, як кажуць рускія, «с бору по сосенке». Ва ўсякім разе тут многа такіх, хто перад тым, як асесці ў Салігорску, паездзіў па свеце за доўгім рублём і лепшым жыццём, пакуль не знайшоў сякеру ў сябе пад лавай...

Таму, дарэчы, Салігорск стаў і адным з экалагічна небяспечных гарадоў. Не было ж забастовак з-за экалагічных патрабаванняў. Я падтрымаў бы такія акцыі, ніхто не пярэчыў бы.

Цяпер, пры нашай беднасці, вымаганні салігорскіх шахцёраў выглядаюць проста рвацтвам. Забараніць прыгожа жыць нават такім спосабам — нельга. Толькі б тым, хто зараз аб'явіў галадоўку, добра падумаць на пусты жывот (кажуць, галава добра працуе), што зробіць не надта багаты селянін, калі даведаецца, колькі мяса зможа купіць шахцёр за свой месячны заробак пры зарплаце ў 15 тысяч рублёў. І ці будзе ён пасля гэтага сваю прадукцыю прадаваць па той цане, па якой зараз прадае. Пэўна, заламае, як у Амерыцы: па 8—10 долараў за кілаграм. А высокія цэны на прадукты харчавання дадуць штуршок новаму вітку інфляцыі. Гэта значыць, што нашы зберажэнні яшчэ больш абясцэняцца... Не думаю, што гэтага не разумеюць нашы забастоўшчыкі. Але спадзяюцца на доўгацярпенне таго ж селяніна. А яму цяпер і без вашай солі і солана, і горка, і кісла...

Т. ШПІГАНОВІЧ.
Столінскі раён.

АД РЭДАКЦЫІ: Гэтае пісьмо прыведзена амаль без скарачэння і рэдакцыйнай праўкі. І чытачу, напэўна, зразумела — чаму. Можа, часам і залішне рэзкі аўтар, але ж колькі справядлівага, слушнага ў яго словах. Прычым не толькі ў дачыненні да шахцёраў, а да ўсіх нас. Хіба многія з нас не прывыклі (асабліва цяпер!) стаяць літаральна з працягнутай рукой у надзеі, што дзяржава падасць? Але ж каб падаць, трэба спачатку ўзяць. Дзяржава ў асобе яе ўладных структур не зарабляе грошы. Адкуль узяць, у каго? У некага ж з нашых суграмадзян, тых, хто, можа, яшчэ не здагадаўся працягнуць руку! Урэшце, у таго ж пенсіянера,— цераз дзяржаўны бюджэт. Ды ўжо ўзялі, абясцэнілі і без таго дробязныя зберажэнні. Зберажэнні на ўнукаў, на ўсякі выпадак!

Банальна, і тым не менш: каб лепш жыць, трэба лепш працаваць. Эфектыўней. Трэба быць больш разваротлівымі, прадпрымальнымі... Не чакаць, пакуль нешта зваліцца зверху само па сабе, ці пакуль нехта пакладзе ў працягнутую руку... Мы яшчэ працуем (ва ўсякім выпадку, многія) менавіта як «пры сацыялізме», і ўсе без выключэння хочам жыць «па-іхняму». Жыць ужо цяпер. Увогуле, і тыя ж патрабаванні, няхай нават і справядлівыя, трэба пастаянна суадносіць з магчымасцямі грамадства. А магчымасці гэтыя, на жаль, як заечы хвост.

Іван БАРАНОЎСКІ, аглядальнік «Звязды».

НА ПАРАДКУ ДНЯ СЕСІІ ВС

Крытэрый—кампетэнтнасць

Дзяржаўная ўлада ў ЗША: разважанні і параўнанні

Праблема аўтарытэту дзяржаўнай улады сёння вельмі актуальная для Беларусі. Разбураецца эканоміка, пануе прававы нігілізм. Часта дзяржаўная ўлада выглядае бездапаможнай перад разбуральнымі працэсамі, якія набываюць усё большы маштаб. Жыццё патрабуе новых падыходаў да сістэмы дзяржаўнага кіравання рэспублікай. Зараз Вярхоўны Савет Беларусі разам са спецыялістамі па дзяржаўнай будове працуюць над рэарганізацыяй структуры дзяржаўнай улады ў нашай рэспубліцы.

Якой жа павінна быць структура дзяржаўнай улады ў Беларусі, каб яна працавала не на разбурэнне, а на ўмацаванне беларускай дзяржаўнасці? Якія ёсць прыклады стабільных дзяржаў з добра арганізаванай сістэмай улады? Мы папрасілі падзяліцца сваімі разважаннямі на гэту тэму народнага дэпутата Беларусі Уладзіміра НОВІКА, які мінулай восенню меў магчымасць пазнаёміцца з работай органаў дзяржаўнай улады ЗША.

Перш за ўсё хачу адзначыць, што аўтарытэт дзяржаўнай улады ў ЗША надзвычай высокі. Амерыканцы часам нават знешне падкрэсліваюць сваю лаяльнасць і павагу да дзяржаўнай улады: вывешваюць перад сваімі дамамі і ў офісах дзяржаўны флаг, носяць нагрудныя значкі з дзяржаўнай сімволікай, часта можна бачыць наклейкі з дзяржаўнымі флагамі на аўтамабілях, вопратцы і г. д. Кожную федэральную, штатную і мясцовую ўстанову абавязкова ўпрыгожвае дзяржаўны флаг.

ЗША — федэратыўная дзяржава, у палітычным сэнсе — прэзідэнцкая рэспубліка, у якой улада падзелена на тры сферы — заканадаўчую, выканаўчую і судовую, збалансаваныя сістэмай так званага ўзаемнага стрымлівання. Заканадаўчая ўлада належыць кангрэсу, выканаўчая — прэзідэнту, судовая — Вярхоўнаму суду. Падзел функцый паміж сферамі ўлады наступны: кангрэс прымае законы, прэзідэнт і яго кабінет праводзяць гэтыя законы ў жыццё, а Вярхоўны суд інтэрпрэтуе законы, калі ўзнікаюць спрэчныя пытанні. Кожная з гэтых трох сфер улады незалежная, але кожная мае пэўны ўплыў на дзве другія.

Злучаныя Штаты Амерыкі з'яўляюцца федэральнай дзяржавай, таму вышэйшая дзяржаўная ўлада не мае канчатковага слова ва ўсіх справах, а пакідае частку паўнамоцтваў рэгіянальным і мясцовым органам улады.

Кангрэс ЗША складаецца з дзвюх палат: ніжняй палаты прадстаўнікоў і верхняй — сената. У палаце прадстаўнікоў зараз 435 членаў (кангрэсменаў), у сенаце — 100 сенатараў, па два ад кожнага штата. Кангрэсмены выбіраюцца тэрмінам на два гады, сенатары — на шэсць. Выбары ў сенат праводзяцца раз у два гады. Кожны раз перавыбіраецца трэцяя частка сенатараў, што гарантуе пераемнасць заканадаўчай улады.

Палаце прадстаўнікоў належаць некаторыя выключныя прэрагатывы. Напрыклад, толькі ніжняя палата мае права прад'яўляць абвінавачванні за злоўжыванні ўладай высокім чыноўнікам федэральнага ўрада, толькі яна мае права на падатковае заканадаўства.

Сенат таксама мае некаторыя выключныя правы. У ім старшынствуе віцэ-прэзідэнт Злучаных Штатаў. Толькі сенат можа выступаць як суд, калі палата прадстаўнікоў абвінавачвае каго-небудзь з высокіх федэральных функцыянераў. Ад гэтага не застрахаваны нават і прэзідэнт, як гэта паказаў выпадак з Рычардам Ніксанам.

Выбары ў ЗША адбываюцца кожны год у першы аўторак у лістападзе. У тыя гады, калі не балатуюцца ні прэзідэнт, ні кангрэсмены, ні сенатары, выбіраюцца штатныя і мясцовыя кіраўнікі, суддзі, праводзяцца розныя рэферэндумы і фінансавыя мерапрыемствы, напрыклад, выпуск каштоўных папер для фінансавання таго ці іншага праекта.

Прадстаўнікі беларускай дыяспары Янка Раковіч і Ліда Ханенка пазнаёмілі мяне з членам палаты прадстаўнікоў кангрэса ЗША ад 20-й выбарчай акругі (Кліўленд, штат Агайо). Мэры Оўскар, якая расказала пра ўмовы працы ў сваёй выбарчай акрузе і палітычную сістэму ЗША.

Мяне ўразіла тое, што члену вышэйшага органа дзяржаўнай улады ЗША не трэба задумвацца аб тым, дзе і як яму або ёй арганізаваць рабочае месца ў сваёй выбарчай акрузе, альбо якім чынам стварыць умовы сваім памочнікам, каб яны маглі эфектыўна дапамагаць члену кангрэса выконваць свае абавязкі. Пра гэта клапоціцца сама дзяржава — яна прадастаўляе для кангрэсмена і яго памочнікаў офіс у выбарчай акрузе і кабінет у Капітоліі ў Вашынгтоне, выдзяляе на гэтыя мэты неабходныя фінансавыя сродкі.

Безумоўна, усе члены кангрэса, а таксама іх памочнікі, выконваюць свае абавязкі, як у нас кажуць, толькі на прафесіянальнай аснове. Напрыклад, у офісе кангрэсменкі Мэры Оўскар 12 чалавек. Гэта работа для іх адзіная і галоўная. Улічваючы, што ў 20-й выбарчай акрузе, ад якой яна засядае ў палаце прадстаўнікоў кангрэса ЗША, пражываюць выхадцы з розных краін свету, прадстаўнікі многіх этнічных груп, то і састаў памочнікаў кангрэсменкі многанацыянальны.

Пры параўнанні становішча прадстаўнікоў вышэйшага заканадаўчага органа ўлады Рэспублікі Беларусь з калегамі ў ЗША можна адзначыць наступнае:

1. Кангрэс ЗША працуе ва ўмовах добра адладжанай сістэмы, у якой у выніку шматгадовай практыкі выпрацаваны дасканалыя працэдуры, дысцыпліна, механізмы па ліквідацыі розных спрэчных пытанняў, сама манера спрэчак з апанентамі, інакш кажучы, адзначаецца высокая палітычная культура.

2. Члены кангрэса ЗША забяспечаны дасканалымі тэхнічнымі сродкамі камунікацый, сучаснымі камп'ютэрамі, спецыялістамі, дарадчыкамі, экспертамі, дастатковым фінансаваннем з бюджэту, што дазваляе ім плённа працаваць і трымаць цесны кантакт з выбаршчыкамі.

3. Амерыканскія заканадаўцы маюць толькі адну льготу — беспераашкодна працаваць на карысць сваіх выбаршчыкаў і дзяржавы.

Што датычыць умоў працы нашых заканадаўцаў, то тут трэба прыгадаць наступнае. КПСС была не зацікаўлена ў росце аўтарытэту ні заканадаўчай, ні выканаўчай, ні судовай улады, таму не імкнулася стварыць адпаведныя ўмовы працы для прадстаўнікоў гэтых улад. У той жа час КПСС моцна клапацілася пра аўтарытэт сваёй улады, фактычна нічым не абмежаванай, і стварала ідэальныя ўмовы працы для сваіх функцыянераў. Генеральны сакратар ЦК КПСС фактычна з'яўляўся прэзідэнтам, а сакратары камітэтаў рэгіянальных філій — яго прэфектамі на месцах. Нават на кожным больш-менш буйным прадпрыемстве быў кабінет сакратара партыйнай арганізацыі, не горшы за кабінет кіраўніка прадпрыемства, а то і лепшы. Затое дэпутат, які мог быць на гэтым прадпрыемстве, ніколі не меў добрых умоў для выкананне сваіх функцый, калі ён не быў кіраўніком гэтага прадпрыемства, ён заўсёды залежаў ад адміністрацыі, якая прыніжала яго годнасць і аўтарытэт.

Калі разглядаць партыйна-палітычнае жыццё ЗША, то трэба перш-наперш сказаць, што ў Амерыцы існуе ў асноўным двухпартыйная сістэма, якая ўзнікла яшчэ ў мінулым стагоддзі. Галоўнымі палітычнымі партыямі, якія з тых часоў дамінуюць у палітычным жыцці краіны, з'яўляюцца Рэспубліканская і Дэмакратычная партыі.

Абедзве партыі шырока прадстаўлены ў кангрэсе, маюць сваіх лібералаў і кансерватараў, якія часам блакіруюцца ў кангрэсе для правядзення таго ці іншага законапраекта. Члены партыі не маюць партыйных білетаў, не плацяць партыйных узносаў, але шмат хто ўдзельнічае ў дабрачынных ахвяраваннях. Каб пацвердзіць сваю прыналежнасць да партыі, дастаткова на выбарах аддаць голас за кандыдата сваёй партыі. Але часта на выбарах многія амерыканцы галасуюць не па партыйнай лініі, а ў залежнасці ад таго, падабаецца ці не той ці іншы кандыдат.

У кангрэсе сенатары і кангрэсмены ўтвараюць партыйныя фракцыі. Дэмакраты праводзяць сходы сваіх фракцый і могуць абавязаць сваіх прадстаўнікоў пэўным чынам галасаваць за законапраект, калі большасць таго жадае. Рэспубліканцы вырашаюць прынцыповыя пытанні не на сходах фракцый, а на партыйных канферэнцыях і не могуць быць абавязаны тым ці іншым рашэннем, акрамя пытанняў, якія датычаць лёсу партыі.

Амерыканцы—людзі прагматычнай філасофіі. Розныя тэарэтычныя канструкцыі будовы грамадскага ладу яны правяраюць шляхам усебаковай экспертызы. Прымаецца толькі тое, што будзе добра працаваць і прыносіць карысць. Яны не вераць у вялікія ідэалізаваныя праграмы, дзе ўсё прадказана наперад. Усякая ідэя павінна прайсці выпрабаванне жыццём. Нежыццяздольнае адкідваецца, карыснае застаецца. Можа, таму і амерыканская палітычная сістэма—адна з самых трывалых у гісторыі чалавецтва.

Нават некалькі разважанняў аб дзяржаўнай уладзе ў ЗША сведчаць аб грунтоўным сістэмным падыходзе амерыканскіх палітыкаў да структуры кіравання дзяржавай, чаго нельга сказаць пра Беларусь. Беларусь ужо даўно чакае рэформы дзяржаўнай улады, але ў яе вышэйшых эшалонах не назіраецца сістэмнага падыходу да гэтай важнай праблемы. Прапануюцца чарговыя касметычныя змены, перастаноўкі. Сем месяцаў мінула з дня абвяшчэння незалежнасці Беларусі, а што зроблена дзеля станаўлення беларускай дзяржаўнасці? Практычна нічога.

Прыклад амерыканскай стабільнай палітычнай сістэмы паказвае, што Беларусі як суверэннай дзяржаве найхутчэй патрэбны прафесіянальны парламент і поўнае размежаванне выканаўчай, заканадаўчай і судовай улад. Для дасягнення палітычнай і эканамічнай незалежнасці неабходна тэрмінова распрацаваць і прыняць канцэпцыю новай дзяржаўнай палітыкі, якая ўключала б мэтавую мадэль развіцця эканомікі Беларусі.

РЭЗГАЛАС

З'ЯВІЛАСЯ НАДЗЕЯ

Пра пакутны лёс Магілёўскага абласнога драматычнага тэатра «Звязда» расказвала ўжо не раз. Нагадаем, што, адзначыўшы свой 100-гадовы юбілей, ён застаўся без прытулку. Унікальны будынак, які быў узведзены некалі на сродкі жыхароў горада, стаў аварыйным, патрабуе рэканструкцыі і рэстаўрацыі. Існавалі розныя планы яго аднаўлення, прымаліся адпаведныя рашэнні мясцовых улад, але нічога не рабілася на практыцы. Апошнія тры гады ў жыцці калектыву тэатра былі асабліва цяжкімі. Застаўшыся без свайго кутка, акцёры нават вымушаны былі пайсці на крайнюю меру — правесці дэманстрацыю пратэсту на вуліцах абласнога цэнтра.

І ўсё ж яны не згубілі надзею, працягвалі працаваць у асноўным на выязных [illegible] на гарадах і вёсках Беларускага Прыдняпроўя. Больш таго, у такіх умовах [illegible] спектаклі на роднай мове, якая не гучала ў Магілёўскім драматычным апошнія дзесяць гадоў. Як гавораць дырэктар і мастацкі кіраўнік тэатра Ала Барысава, «ва ўмовах падполля» створаны спектаклі «Смешныя і грэшныя людзі» «[illegible] мае...» на матывах твораў Я. Купалы і Л. Радзевіча. Нядаўна адбылася яго прэзентацыя.

Тым часам тэатр атрымаў няхай і часовую, але ўласную сцэну: ён перасяліўся ў былы Дом палітычнай асветы абкома КПБ. А ўсяго паўгода назад з'явіўся, нарэшце, надзея і на адраджэнне старога будынка. На пачатковым этапе рэканструкцыі аблвыканкам выдзеліў 7 мільёнаў рублёў. Вызначаны генеральны падрадчык — будтрэст № 17, які ўжо пачаў работы. Ёсць дамоўленасць і з арганізацыяй, якая займецца рэстаўрацыяй.

Сем мільёнаў на ўсё, вядома, не хопіць. Але тэатралы Магілёва лічаць, што сродкі будуць знойдзены. На аднаўленне тэатра гатовы ахвяраваць і многія жыхары горада, як некалі гэта зрабілі іх продкі. Дабрачынны рахунак [illegible] рублёў. Лічба пакуль сімвалічная. Але гэта яшчэ толькі пачатак.

Максім зноў едзе ў Яраслаўль...

Завяршана праца над стварэннем помніка Максіму Багдановічу. Аўтар скульптуры — Сяргей Вакар, менавіта яго праект атрымаў перамогу на конкурсе, які праводзіўся па ініцыятыве клуба «Спадчына».

Помнік будзе ўстаноўлены ў Яраслаўлі, дзе будучы паэт закончыў гімназію і затым вучыўся ў ліцэі.

«ХОЦЬ ПЛАЧ, ХОЦЬ КРЫЧЫ»

І смех, і слёзы выклікаюць, бывае, такія вось кур'ёзныя навіны.

Зусім нядаўна, напрыклад, адзін арабскі студэнт абмяняў на мінскім рынку свае кроўныя долары на палаўскія [illegible].

А цяпер вось на «вудачку» трапіла і жанчына, якая працуе ў 2-м інтэрнаце БДУ. Захацела прадаць свой новенькі тэлевізар «Гарызонт». Павесіла аб'яву.

— Неўзабаве з'явіліся трое,— кажа яна.— Два мужчыны і жанчына. Уважліва разгледзеўшы «Гарызонт» і аддаўшы грошы, госці хутка зніклі.

Пацёршы ў руках стодоларавую паперку і тысячу рублёў, што былі атрыманы за дэфіцытны тавар, небарака паказала іх свайму сыну, які прыйшоў пазней.

Выявілася, што «зялёныя» нехта па-майстэрску намаляваў сам.

Абдул ХАМІД, студэнт БДУ.

Міхаіл Бацян — наш зямляк. Нарадзіўся ў Валожынскім раёне. Скончыў факультэт журналістыкі Белдзяржуніверсітэта. Журналісцкую працу пачаў у мядзельскай раённай газеце «Нарачанская зара». Затым працаваў у «Комсомольской правде». Чатыры з лішнім гады быў уласным карэспандэнтам газеты ў Польшчы. З 1990 года працуе ў «Рабочей трибуне». Нядаўна Міхаіл вярнуўся з Нарвегіі, дзе паўгода з'яўляўся ўласным карэспандэнтам «Рабочей трибуны» па краінах Скандынавіі. На жаль, карпункт быў закрыты з-за цяжкасцей з цвёрдай валютай. Цяпер Міхаіл з'яўляецца рэдактарам аддзела ўнутранай і міжнароднай інфармацыі газеты «Рабочая трибуна». Валодае чатырма замежнымі мовамі — польскай, нямецкай, англійскай і нарвежскай.

МАСКОЎСКІ РЭПАРТАЖ

ПАДАРОЖЖА Ў БЫЛЫ СССР

Вяртаўся я з Нарвегіі «сваім ходам» — на службовым аўтамабілі. Праляцелі многія сотні кіламетраў па нарвежскай, шведскай і фінскай зямлі, ноч на пароме з горада Стакгольма да Турку. І вось, нарэшце, дзяржаўная граніца з Расіяй. І першы сюрпрыз, які раней здаўся б нейкай фантасмагорыяй. Якое грамадзянства пісаць у мытнай дэкларацыі? Мытнік, заўважыўшы маю разгубленасць, спытаў: «А ў якім горадзе пражываеце?» — «У Маскве», — адказаў я. — «Тады пішыце расійскае грамадзянства». Так і зрабіў.

Хутка даімчаў да Санкт-Пецярбурга. Бываў калісьці тут у студэнцкія гады. Як цяпер памятаю, горад прывабліваў сваёй прыгажосцю, чысцінёй, добразычлівасцю жыхароў. Але што гэта? Цэнтр горада запоўнены натоўпамі людзей. Чэргі, чэргі... Доўгія, кіламетровыя. Хмурныя, часам нават агрэсіўныя, твары. А навокал — такі бруд, такі развал — нібы пасля Мамаева пабоішча. Божа мой, дзе я? На якой планеце? Першае канкрэтнае сутыкненне з новай расійскай рэчаіснасцю — цяжкасці з бензінам. І гэта ў багацейшай на нафту краіне... А мне ж да Масквы ехаць і ехаць... І вось, нарэшце, адна з запраўак, дзе бензін ёсць. Толькі цэны... Па пяць рублёў за літр. Чаму — невядома. Потым я зразумею, што з логікай у Расіі сёння наогул цяжка. Што было рабіць? Заліў 40 літраў. На дзвесце рублёў. «Вольва» «з'ядае» паліва больш, чым «Жыгулі», і на сарака літрах да Масквы не дабярэшся. Трэба дзе-небудзь яшчэ падліць. А дзе? На кожнай запраўцы для прыватнага транспарту — абматаныя шлангамі калонкі. Падобна, бензінам тут ужо даўно не пахне. Каля Ноўгарада завярнуў на калонку для дзяржаўнага транспарту. «А як я вас запраўлю?—спытала сярэдніх гадоў прадстаўніца бензінавага сервісу. — Талоны патрэбны». Замест талонаў прапаную два долары. Яны тут жа выканалі сваю ролю. Атрымаў аж трыццаць літраў.

Пакуль даехаў да Масквы — разы тры ДАІ мяне спыняла. «Парушаеш правілы, грамадзянін!» Даваў пачку цыгарэт «Мальбара» — з правіламі тут жа было ўсё ў парадку.

Першае «баявое хрышчэнне» ў «рэфармаванай» Маскве атрымаў наступнай раніцай пасля прыезду дамоў. Адправіла мяне жонка ў магазін па малако. Прыйшоў — а там чарга чалавек на трыста. Больш гадзіны прастаяў, пакуль атрымаў жаданыя тры літры. Больш не даюць. Амаль шэсць рублёў заплаціў. Гляджу на цэннікі. Мяса, якога не было, — па 70 рублёў за кілаграм, масла— амаль па 200, каўбаса — за 200 цягне. Ну і ну! Толькі і ўздыхнуў.

У рэдакцыі сябры сустрэлі такой фразай: «А, касманаўт Крыкалёў вярнуўся!» Што ж, параўнанне слушнае. Як і касмічны герой, я пакідаў краіну пад назваю «СССР», а вярнуўся на папялішча былой вялікай дзяржавы. У час абеду пайшоў у сталоўку. З'еў сёе-тое — трыццаць рублёў заплаціў. Год назад такі ж абед, толькі куды лепшай якасці, каштаваў адзін рубель. Зарплата ж мая вырасла толькі ў пяць разоў. Некаторыя журналісцкія кабінеты ператварыліся ў сапраўдныя лаўкі. Прадаюць калготкі, ручнікі з ільну, цыгарэты, пячэнне з вотруб'я. Не жыццё, а казка! У якой яшчэ нарвежскай рэдакцыі так клапоцяцца аб журналістах, каб дастаўляць тавары на рабочае месца? Вось дык сервіс! Куды там да яго нарвежскім гандлёвым бізнесменам!

Рашылі з жонкай блізкіх сяброў у госці запрасіць. А якія ж госці без гарэлкі? Толькі няма яе чамусьці ў магазінах. Затое на станцыях метро — колькі хочаш. Душа радуецца. Толькі кішэнь смуткуе. За адну бутэльку просяць 100—110 рублёў. Мяса ў магазінах таксама купіць не ўдалося.

Пайшлі на Рыжскі рынак. А там свініна — па 170 рублёў за кілаграм. Каб жа толькі гэта была чыстая выразка... Косць даецца ў нагрузку. Так што для таго, каб пачаставаць кампанію блізкіх сяброў з жонкамі, 400 рублёў давялося вылажыць.

Рэфарматары шумяць па тэлевізары аб поспехах першага этапа рэформы. А ў гэты час рабочыя друкарні, як заўважыў, не бяруць мяса на другое. Толькі вермішэль з падліўкай. Праўда, не заўважыў сярод рабочых таго маладога хлопца, які ў жніўні, пасля мітынгу каля «Белага дома», арганізаваў мітынг паліграфістаў і сарваў выпуск «Рабочей трибуны». Як выявілася, юны «рэвалюцыянер-дэмакрат» перайшоў на працу ў нейкі кааператыў.

Выйшаў нядаўна з рэдакцыі, прагуляўся па горадзе. Галоўная прыкмета сённяшняй Масквы — чэргі і бруд. Такога бруду яшчэ не было ніколі. Урад сталіцы пачаў сваю дзейнасць са змены назваў вуліц. Замест таго, каб спачатку іх прыбраць. Але ж на смецці палітычны капітал не заробіш! Успомнілася адна маленькая дэталь у Осла. Каля дома, дзе знаходзіўся карэспандэнцкі пункт «Рабочей трибуны», выгрузілі стос пліткі для рамонту тратуара. Плітка была... упакавана ў цэлафан. Непадалёку прагульваўся мой пажылы сусед з сабакам. У руках ён трымаў цэлафанавы пакет. На выпадак, калі сабака справіць сваю натуральную патрэбу. Божа мой, на якой мы планеце?

Вечарам па тэлевізары перадалі, што ў Санкт-Пецярбургу многія жыхары адмаўляюцца забіраць з морга нябожчыкаў. Выключыў тэлевізар і доўга сядзеў і курыў...

Міхаіл БАЦЯН.

АД РЭДАКЦЫІ. Па просьбе «Звязды» М. Бацян падрыхтаваў серыю рэпартажаў пра Нарвегію, з якой Беларусь устанавіла дыпламатычныя адносіны, яе жыхароў, іх традыцыі, звычаі, лад жыцця. У кароткім часе мы пачнём іх друкаваць.

І КАНКУРЭНТ, І ПАСРЭДНІК

ЛІДА (А. Дук). Правы юрыдычнай асобы атрымала асацыяцыя «Развіццё». Яе заснавальнікі — выканком гарадскога Савета народных дэпутатаў, будуемы завод металапрадукцыі, ДРБУ-48, МП «Поліс» і «Алімп».

Першачарговай задачай асацыяцыі з'яўляецца аб'яднанне намаганняў для насычэння рынку раёна і горада таварамі народнага спажывання. У райцэнтры ўжо працуюць каля 10 гандлёвых прадпрыемстваў асацыяцыі. Цэны там не вышэй, чым у магазінах дзяржгандлю. Асацыяцыя мяркуе адкрыць камерцыйныя магазіны па продажу ўласнай прадукцыі, каб канкурыраваць з калгасным рынкам, гархарчпрамгандлем і райспажыўсаюзам. У планах асацыяцыі «Развіццё» — стварэнне ў райцэнтры камерцыйнага цэнтра з выставачнай залай па рэкламе прадукцыі прадпрымальнікаў Лідчыны. Там будзе наладжаны гандаль дэфіцытнымі таварамі народнага спажывання. Асацыяцыя збіраецца стварыць міні-заводы па перапрацоўцы сельгаспрадукцыі, пасрэднічаць у збыце сельгаспрадуктаў і кармоў, садзейнічаць у забеспячэнні вёскі запчасткамі і абсталяваннем.

КАНАЛІЗАЦЫЯЙ ПА ЮБІЛЕЮ

ОРША. Своеасаблівы «падарунак» паднёс гораду на парозе яго юбілею гараддзел унутраных спраў.

З-за таго, што дагэтуль не зацверджана ахоўная зона гістарычнай часткі горада, у Оршы працягваюць знішчацца гістарычныя і археалагічныя аб'екты. Траншэяй пад каналізацыю і кантрольныя калодзежы, пракладзенай да ведамасных гаражоў ГАУС, што будуюцца непадалёк, была знішчана значная частка падмурка і скляпенняў каштоўнага помніка беларускага барока XVIII стагоддзя —царквы Апекі Маці Божай былога базыльянскага манастыра.

Гараддзел унутраных спраў спасылаецца на атрыманы ад аддзела культуры гарвыканкома дазвол на пабудову гаражоў службовага прызначэння (побач — уцалелы кляштар манастыра, які знаходзіцца пад аховай дзяржавы). Аддзел культуры ў сваю чаргу сцвярджае, што дазвол быў дадзены толькі на ўзвядзенне гаражоў, а не на капанне траншэі...

Тым часам, пакуль бакі высвятляюць, чыя віна большая, набліжаецца юбілей — 925-годдзе горада.

Ю. КОПЦІК.

«РОКА-КОЛУ» ПАТРЭБНЫ СПОНСАР

НАВАПОЛАЦК. Нягледзячы на абвяшчэнне незалежнасці рэспублікі, для беларускага року лепшыя часы яшчэ не насталі. Аб гэтым сведчыць сітуацыя вакол фестывалю «Рока-кола», які 23—24 мая ў наваполацкім Палацы культуры будаўнікоў ужо трэці раз збярэ лепшых выканаўцаў полацка-наваполацкага рэгіёна і іншых гарадоў рэспублікі. На фестываль збіраюцца прыехаць такія беларускія рок-зоркі, як «Мроя» (Мінск), «Мясцовы час» (Полацк), «Грунвальд» (Наваполацк), «Крэшар» (Новалукомль) і іншыя. Але ўся справа ў тым, што ў «Рока-кола-92» пакуль няма спонсара. Для ўсіх зацікаўленых у развіцці беларускага рока і ў размяшчэнні ўласнай рэкламы аргкамітэт паведамляе свой разліковы рахунак: 000700402 у Наваполацкім прамыслова-будаўнічым банку з паметкай «Фестываль-92».

СВЯТА БУДЗЕ СУМНЫМ

ТАЛАЧЫН (Т. Махтадуй). Лічаныя дні засталіся да светлага, усімі чаканага Вялікадня. Кожны імкнецца сустрэць гэта свята, як кажуць, і з чаркай, і са скваркай. Напрыклад, браты Валерый і Аляксандр Гілімовічы — вадзіцелі племзавода «Рэканструктар» на свінагадоўчай ферме гаспадаркі нагледзелі ладнага парсюка. Зарэзалі яго і прывезлі дадому. Але паспытаць свежаніны не ўдалося, бо перашкодзілі работнікі міліцыі.

Навучэнец Смальянскага саўгаса-тэхнікума Віктар Маргарынт таксама захацеў паласавацца парасяцінай. Да яго далучыліся двое працаўнікоў калгаса «Гігант». З фермы гэтай гаспадаркі сярод белага дня яны ўкралі 9 парасят агульнай вагой 97 кілаграмаў. А потым амаль 2 кіламетры з такой вось «віскліваю ношай» уцякалі ад спецыялістаў і работнікаў міліцыі, што беглі следам за зладзеямі. Але, выбіўшыся з сіл, вымушаны былі здацца.

Яшчэ адна партыя хоча заняць цэнтр. Ці хопіць у цэнтры месца?

Ад суботы на палітычным небасхіле Беларусі — на адну партыю больш

Устаноўчы з'езд Партыі народнай згоды не стаў нечаканасцю — пра яго ў апошнія месяцы не раз можна было пачуць у кулуарах парламента. Мільгалі і паведамленні ў прэсе.

І вось — паўпустая зала Дома культуры «Юнацтва». Знаёмыя па дэбатах у Вярхоўным Савеце твары дэпутатаў В. Ганчара і Г. Карпенкі. Непрацяглыя і часцей за ўсё канструктыўныя выступленні, у аўтарах якіх, нават не ведаючы іх пасад і прозвішчаў, няцяжка ўгадаць навукоўцаў, выкладчыкаў.

«Адмовіцца ад рэвалюцый на карысць паслядоўных рэформ»,— так сфармуляваў асноватворную ідэю новай партыі гісторык А. Кароль, які выступіў на з'ездзе з адным з асноўных дакладаў. Яе лідэры спадзяюцца, што партыя стане моцным і ўплывовым палітычным цэнтрам паміж нацыянал-радыкаламі, з аднаго боку, і артадаксальнымі посткамуністамі — з другога. Таму яны з першых жа крокаў заявілі аб рашучым адмаўленні ад любога крайняга радыкалізму, аб прыхільнасці да цэнтрысцкай лініі і імкненні прымірыць грамадскія сілы. Гэта пазіцыя адпаведным чынам адбілася на адносінах партыі да найбольш актуальных палітычных праблем краіны. ПНЗ прызнае, што цяперашні Вярхоўны Савет мае патрэбу ў рэарганізацыі, аднак адкрыта не заяўляе аб сваёй падтрымцы рэферэндуму і неадкладным роспуску парламента.

Партыя прапануе сфарміраваць урад народнага даверу — на кааліцыйнай аснове, пасля кансультацый і перагавораў паміж парламенцкімі фракцыямі, палітычнымі партыямі, прафсаюзамі і грамадскімі аб'яднаннямі.

У эканоміцы ПНЗ следам за іншымі партыямі збіраецца актыўна падтрымліваць рынкавую сістэму і адначасова абяцае ўсяляк спрыяць сацыяльнай абароне насельніцтва, індэксацыі цэн і працаўладкаванню беспрацоўных.

...Увогуле мала якая з ужо існуючых на Беларусі партый не заяўляе аб сваёй прыхільнасці да цэнтрысцкай лініі і не асуджае радыкалізму ва ўсіх яго праявах. У гэтым сэнсе прэтэнзія на выключную аб'ядноўваючую ролю, якая нельга ды і гучала ў выступленнях дэлегатаў,— наўрад ці апраўданая. З такім жа поспехам аб гэтай ролі можа сцвярджаць (і сцвярджае) Беларуская Сацыял-Дэмакратычная Грамада, праграма якой, дарэчы, у многім пераклікаецца з праграмай ПНЗ.

Зрэшты, калі параўноўваць платформы гэтых дзвюх партый, то адразу кідаецца ў вочы розніца ў падыходзе да нацыянальных праблем. Прыхільнікі ПНЗ імкнуцца ўвогуле не акцэнтаваць на іх увагі, але падкрэсліваюць непрымальнасць любых прымусовых мер у распаўсюджванні беларускай мовы. Няцяжка здагадацца, што гэты тэзіс прыйдзецца даспадобы арганізацыям нацыянальных меншасцей (у рабоце з'езда прынялі ўдзел прадстаўнікі Саюза палякаў, аб'яднання «Полісьсе» і згуртавання татараў). А вось як паставяцца да яго лідэры беларускіх арганізацый? Хутчэй за ўсё такая пазіцыя не без падстаў будзе расцэнена як імкненне выкарыстаць у палітычных мэтах нацыянальны нігілізм значнай часткі народа, захаваць трагічнае становішча беларускай мовы і культуры.

А ўвогуле, памяркоўнасць, канструктыўнасць, паслядоўнасць праграмных мэт новай партыі хутчэй за ўсё будуць з прыхільнасцю сустрэты ў грамадстве, асабліва сярод інтэлігенцыі. Праўда, нягледзячы на самую прывабную платформу, ПНЗ, як і любая іншая партыя, у бліжэйшы час наўрад ці можа разлічваць на шырокую падтрымку стомленых ад дэмагогіі і палітыканства людзей.

Старшынёй партыі на з'ездзе выбраны Г. Карпенка. У кіраўніцтва ўвайшлі таксама бізнесмен І. Анташкевіч, навуковец А. Кароль, прарэктар БДУ П. Брыгадзін, народны дэпутат Беларусі В. Ганчар, лідэры нацыянальных суполак: палешукоў— М. Шэляговіч, палякаў— Т. Малевіч і іншыя.

Валянцін ЖДАНКА, палітычны аглядальнік.

Не, нашы дэмакраты не аддадуць жыццё, каб мы мелі права выказаць сваю думку

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.).

прамым эфіры палітыку, якая шкодзіць нашым нацыянальным інтарэсам?»... «І некалькі слоў у заключэнне. Калі так справа пойдзе і далей, то ці варта нашаму парламенту і ўраду наогул выдаткоўваць сродкі на развіццё Беларускага тэлебачання, якое праводзіць палітыку, варожую нашым нацыянальным інтарэсам?»

А вось заключны акорд артыкула Анатоля Вярцінскага, Сяргея Навумчыка, Алега Трусава «З хворай галавы на здаровую...».

«Не можам не звярнуць увагу і на наступную, мякка кажучы, дзіўную акалічнасць. Сістэматычна падтрымліваюць, прапагандуюць актыўна сумніцельныя ідэі адных і гэтак жа актыўна кампраметуюць другіх, у дадзеным выпадку нават міністра, члена Кабінета міністраў, не дзе-небудзь, не ў нейкім самадзейным, для раздачы і распродажы з рук лістку, а ў газеце, якая, як вядома, заснавана Рэспубліканскім тэлеграфным агенцтвам, г. зн. афіцыйнай установай, што мае статус дзяржаўнага камітэта Саўміна, і якая набіраецца, вярстаецца і друкуецца ў друкарні выдавецтва «Беларускі Дом друку». Факт, які наводзіць на сумныя роздум і змушае нас, народных дэпутатаў, прадстаўнікоў Пастаянных камісій Вярхоўнага Савета, адказных за стан, за палітычную культуру друкаванага слова ў рэспубліцы, прыняць адпаведныя захады».

Так, на сумны роздум наводзяць словы дэпутатаў і іх пагрозы «прыняць адпаведныя захады». Асабліва з вуснаў тых, каго паважаеш, каму па-добраму зайздросціш за іх прафесіянальную журналісцкую мужнасць у цяжкія часы крытыкаваць уладарныя дзяржаўныя структуры і іх кіраўнікоў. Няўжо забыліся вельмі далікатныя, дэмакраты па характару Анатоль Ільіч Вярцінскі і Сяргей Іосіфавіч Навумчык пра выклікі ў «высокія» кабінеты, дзе крытыка партыйнага ці савецкага функцыянера атаясамлівалася з антыпартыйнай і антысавецкай варожай дзейнасцю? І рэдагавалі, пісалі яны не ў нейкіх, трэба думаць, самадзейных лістках, а ў прэсе, якая фактычна кіравалася, а часцяком і фінансавалася партыяй. Былі выклікі, вымовы, звальненні, але прыхільнікі ідэалагічнай чысціні не апускаліся да пагроз перакрыць фінансавы кісларод ні ўсяму тэлебачанню, ні выданням. А нашы дэмакраты апусціліся. Прабачце, але мне хочацца ў сувязі з гэтым узяць слова дэмакраты ў двукоссе. Вас гэта не пакрыўдзіць?

І ці не крыўдзяць вас чуткі ў сувязі з гэтымі публікацыямі, што такі «прагіб» перад паважаным міністрам выкліканы жаданнем «застолбить» месца паслоў ці пасланнікаў у замежных краінах? Я з абурэннем адвяргаю зламысныя плёткі і не веру ім. І аргументы для гэтага ў мяне важкія ёсць. А вось чаму нейкае міністэрства, ці нават міністра, няхай сабе паважанага вамі і мною таксама члена Кабінета міністраў нельга крытыкаваць у дзяржаўным выданні, у мяне, далібог, аргументаў няма. Таму што тады я не магу зразумець, чаму Старшыню Вярхоўнага Савета С. Шушкевіча і прэм'ер-міністра В. Кебіча ў тых жа дзяржаўных выданнях можна абвінавачваць і ў здрадзе, і ў грэбаванні нацыянальнымі інтарэсамі, і ва ўсіх астатніх смяротных грахах, а міністраў нельга? Ці гэта толькі вам можна крытыкаваць, а журналісту ці простаму чалавеку нельга? Яны што, як і раней, застаюцца паднаручнымі партыі?

Тады вось вам — нашы рукі. Дзе вашы наручнікі, спадары дэмакраты?

Між тым, яны ўжо падрыхтаваны. І не толькі журналістам, але і ўсім аўтарам. Вось цытата з праекта пастановы Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь: «Прызнаць недапушчальным распаўсюджванне праз сродкі масавай інфармацыі Рэспублікі Беларусь матэрыялаў, якія накіраваны на падрыў суверэнітэту, тэрытарыяльнай цэласнасці, абражаюць нацыянальную годнасць народа Беларусі, яго нацыянальных супольнасцей і грамадзян, а таксама іншых матэрыялаў, якія наносяць шкоду грамадству, дэзарганізуючы дзейнасць дзяржаўных структур, створаных у адпаведнасці з заканадаўствам Рэспублікі Беларусь дзеля ўмацавання яе суверэнітэту і нацыянальнай бяспекі».

І віза, мабыць, распрацоўшчыка праекта, яшчэ аднаго дэмакрата — Яўгена Цумарава.

Былі такія словы ў студэнцкай песні: «Слезайте граждане, приехали, конец...». Прачытайце, калі ласка, вытрымку з праекта пастановы і раз, і два, і тры. Яна ў вас ніякіх асацыяцый не выклікае? Правільна, гэта ж па зместу знакамітыя артыкулы сталінскага і брэжнеўскага Крымінальных кодэксаў — антысавецкая агітацыя і прапаганда.

Калі гэты праект будзе прыняты, вернуцца самыя змрочныя часы нашага народа, дыктатура стане непазбежнай. І ці так ужо важна, будзе яна дыктатурай асобы, дыктатурай партыі ці дыктатурай класа? Паверце, камеры аднолькавыя пры ўсіх дыктатурах. Любая апазіцыя стане немагчымай. Ды што там апазіцыя, любое крытычнае слова можна трактаваць як шкоднае, як падрыў устояў, дэзарганізацыю дзяржаўных структур.

Хочаце прыклады? Калі я напішу, што мы не ўмеем працаваць, то, будзьце ўпэўнены, знойдзецца чалавек, які вытлумачыць гэта як знявагу ўсёй нацыі. І барані нас Бог ад крытыкі нейкага міністэрства ці камітэта. Гэта адразу будзе расцэнена як дэзарганізацыя дзейнасці дзяржаўных структур. Дарэчы, пад абвінаваўчы прысуд па гэтаму артыкулу падпадаюць і некаторыя аўтары вышэйназваных матэрыялаў, якія выступаюць за роспуск Вярхоўнага Савета і адстаўку ўрада. Тут «дэзарганізацыя дзяржаўных структур» будзе відавочнай. Але чамусьці не чуваць галасоў аб прыцягненні да адказнасці вінаватых за «варожую» палітыку (слова А. Трусава). Прашу ўлічыць, што я таксама за рэферэндум, але крыху з іншай нагоды. Лічу, што парламент, у нетрах якога нараджаюцца такія праекты, вельмі далёкі і ад народа, і ад дэмакратыі. І калі паважаныя дэпутаты, якія пагражалі «прыняць адпаведныя захады», мелі на ўвазе вышэйзгаданы праект, то... Да апошняга часу я быў упэўнены, што ў нас існуе камісія па галоснасці і правах чалавека, а не, прашу прабачыць, камісія па іх падаўленню.

Мы, здаецца, сталі на небяспечны шлях прывядзення прыкладаў з мясцовага жыцця. А таму — збочым. Аўтары публікацый і праекта, відаць, забылі аксіёму: дзяржаўная палітыка, няхай нават асвечаная законамі, можа быць як народнай, так і антынароднай. Гэтак жа, як і структуры, якія гэту палітыку праводзяць. Палітыка Гітлера, Сталіна і ім падобных была антынароднай. Але з іх пункту гледжання той, хто гаварыў ці нават думаў аб гэтым, быў ворагам народа, выступаў супраць яго інтарэсаў. І з ім абыходзіліся адпаведным чынам — як з ворагам.

Па закону аб друку, які пакуль дзейнічае, кожны чалавек мае права выказаць сваю думку, у тым ліку і праз сродкі масавай інфармацыі. Закон забараняе толькі прапаганду вайны, насілля і жорсткасці, распальванне варожасці паміж народамі, заклікі да насільнага звяржэння існуючага дзяржаўнага ладу, распаўсюджванне парнаграфіі. Таму спробы некаторых дэпутатаў Беларусі прапхнуць праз парламент праект адыёзнай пастановы з'яўляюцца ні чым іншым, як увядзеннем палітычнай цэнзуры, наступленнем на дэмакратыю, галоснасць і правы чалавека.

Не, нашы некаторыя дэмакраты не аддадуць жыццё за тое, каб мы мелі права выказаць сваю думку. Асабліва, калі яны з гэтай думкай не згодныя.

Міхаіл МІХАЕВІЧ.

● РАДЫЁПЕРАХВАТ ●

РАДЫЁ ПЕРАХВАТ

РАДЫЁ ШВЕЦЫІ

▲ Больш за ўсё забруджвае Балтыйскае мора Санкт-Пецярбург. Сцёкавыя воды гэтага 5-мільённага горада амаль неачышчанымі скідваюцца ў Фінскі заліў. Свой уклад у пагаршэнне экалагічнай сітуацыі ўносіць і Швецыя: яе папераперапрацоўчыя прадпрыемствы таксама пагаршаюць экалагічную сітуацыю. Каб яе палепшыць, патрэбна 25 мільярдаў долараў. Незразумела, дзе можна ўзяць такую суму, але ўсё ж прыйдзецца пашукаць.

▲ У Фінляндыі набірае моц эканамічны крызіс, таму намечана зніжэнне дзяржаўных расходаў.

▲ У Швецыі рускія ўпершыню за 10 мільёнаў шведскіх крон набылі прадпрыемства, якое было на мяжы банкруцтва. Гэта дрэваапрацоўчы завод, на якім працуюць 30 чалавек. Цяпер іх гаспадар — ВА «Цюменьнафтагазбуд», якое скупіла ўсе акцыі прадпрыемства. Кіраўніцтва яго засталося ранейшым. На заводзе будзе выкарыстоўвацца як шведская, так і руская рабочая сіла. Рускія будуць асвойваць сучасныя метады апрацоўкі дрэва, вучыцца весці бізнес. Вырабы пойдуць на расійскі рынак.

«НЯМЕЦКАЯ ХВАЛЯ»

▲ ЗША і Францыя выказаліся за стымуляванне эканамічнага росту ва ўсім свеце і неабходнасць звярнуць асаблівую ўвагу на краіны СНД.

▲ Былы дзяржсакратар ЗША Вэнс па даручэнню ААН зноў падключыцца да ўрэгулявання праблем Югаславіі. **Зараз у Босніі і Герцагавіне працягваюцца жорсткія бai.**

▲ Правадыр лівійскай рэвалюцыі Кадафі адмаўляецца выдаць двух тэрарыстаў, якія знішчылі над Шатландыяй самалёт «Боінг». 15 красавіка з гэтай нагоды супраць Лівіі павінны ўступіць у дзеянне міжнародныя санкцыі.

▲ Каментатары спрабуюць высветліць прычыны поспеху правых на выбарах у дзвюх землях Германіі. Многія іх поспех звязваюць са страхам заходніх немцаў перад высокімі затратамі на аб'яднанне Германіі, ростам колькасці імігрантаў з Заходняй Еўропы і СНД, якіх у першую чаргу прываблівае высокі ўзровень жыцця ФРГ.

«БІ-БІ-СІ»

▲ Вынікі парламенцкіх выбараў у Англіі лонданская «Таймс» ацаніла так: «Яны сведчаць аб тым, што недавер да кансерватараў пераважыў скепсіс да лейбарыстаў». Англійскія выбраннікі лічаць, што ў Мейджара больш шансаў дасягнуць росту эканомікі.

▲ Ні Расіі, ні Украіне, на думку ваенных экспертаў, не патрэбны Чарнаморскі флот у такой колькасці. Яго ўтрыманне патрабуе шалёных грошай. Скарачэнне флоту было б разумным выхадам са складанага становішча.

▲ На першы погляд, барацьба за ўладу ў Маскве звязана толькі з асобай Б. Ельцына. На самай справе гэта сітуацыя вельмі тыповая для посткамуністычнай Усходняй Еўропы. Тое ж самае адбываецца ў Празе і Варшаве. Справа ў тым, што вырашаецца пытанне: у чыіх руках будзе ў бліжэйшыя гады сканцэнтравана ўлада— у руках парламента ці прэзідэнта. Дэпутаты ў парламенце не хочуць самі сябе пазбаўляць улады. Але ім трэба прадаставіць паўнамоцтвы, якіх дабіваюцца кіраўнікі дзяржаў.

Суверэнітэт музычнага маштабу

МАЛАДЗЕЧНА. Нечакана разгарэўся канфлікт паміж мясцовай дзіцячай музычнай школай і іх калегамі — Маладзечанскім музычным вучылішчам. Савет апошняй навучальнай установы пад кіраўніцтвам дырэктара Р. Сарокі большасцю галасоў прыняў рашэнне аб перадачы ДМШ пад юрысдыкцыю музычнага вучылішча, з чым калектыў выкладчыкаў школы рашуча не згодны.

Вось аргументы абодвух бакоў. Настаўнікі маленькіх музыкантаў слушна пытаюць у гарадскіх улад, ці мае савет музвучылішча маральна-этычнае і юрыдычнае права вырашаць такое пытанне, нават не палічыўшы неабходным давесці яго да ведама калектыву ДМШ? Аднак Р. Сарока пераканаўча сцвярджае, што навучальны працэс у ДМШ вядзецца на нізкім узроўні, аб чым сведчыць дрэнная падрыхтоўка навучэнцаў, таму і вырашана падначаліць яе вучылішчу.

Прапанова правесці рэарганізацыю за подпісам старшыні гарсавета Г. Карпенкі пакуль накіравана ў абласное ўпраўленне культуры, якое 21 красавіка на сваёй калегіі разгледзіць гэта пытанне і прыме рашэнне.

АБ ПРЫМЯНЕННІ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ Ў АГУЛЬНААДУКАЦЫЙНЫХ ШКОЛАХ

У ходзе рэалізацыі Закона Рэспублікі Беларусь аб мовах і выканання пастановы Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 20 верасня 1990 г. № 240 «Аб дзяржаўнай праграме развіцця беларускай мовы і іншых нацыянальных моў у Рэспубліцы Беларусь» пашырылася сфера прымянення беларускай мовы ў агульнаадукацыйных школах.

Суадносіны школ па мовах навучання характарызуюцца наступнымі данымі:

	На пачатак навучальнага года		
	1986/87	1990/91	1991/92
Колькасць школ — усяго	5.711	5.201	5.071
З іх вядуць навучанне на мове:			
беларускай	3.983	3.421	3.278
У працэнтах да агульнай колькасці школ	69,7	65,8	64,7
рускай	1.713	1.290	914
У працэнтах да агульнай колькасці школ	30,0	24,8	18,0
беларускай і рускай	15	490	879
У працэнтах да агульнай колькасці школ	0,3	9,4	17,3
Колькасць навучэнцаў — усяго, тыс.	1.424	1.459	1.468
З іх навучаюцца на мове: беларускай	328	303	337
У працэнтах да агульнай колькасці	23,1	20,8	22,9
рускай	1.096	1.156	1.131
У працэнтах да агульнай колькасці	76,9	79,2	77,1

У гэтым навучальным годзе на беларускай мове навучаецца 43,7 працэнта першакласнікаў, у тым ліку ў гарадскіх паселішчах 29,4, у сельскай мясцовасці — 82,2 працэнта першакласнікаў.

Вышэй, чым у сярэднім па рэспубліцы, удзельная вага школ, якія вядуць выкладанне на беларускай мове: у Мінскай вобласці — 74,7 працэнта, Віцебскай — 67,2 працэнта, Магілёўскай — 65,4 працэнта. Колькасць школьнікаў, якія навучаюцца на беларускай мове ў Мінскай вобласці, склала 83 тысячы, або 36 працэнтаў агульнай колькасці навучэнцаў вобласці, у Гродзенскай — 53 тысячы або 31,9 працэнта, Брэсцкай вобласці — 68 тысяч, або 29,4 працэнта.

У горадзе Мінску з 207 школ 118 вядуць выкладанне на беларускай і рускай мовах і 89 школ — на рускай мове.

Дзяржкамстат Рэспублікі Беларусь.

«Мінскі кірмаш. Вясна-92»

Каля стэндаў прадпрыемстваў (якія вы бачыце на здымках) на кірмашы заўсёды збіралася шмат цікаўных. І не дзіўна, бо ўзоры тавараў вабілі сваёй прыгажосцю і непаўторнасцю.

Вядома, такой прадукцыі рэклама не патрэбна, але ж... Зараз яе мала на прылаўках нашых магазінаў і яшчэ невядома, калі мы зможам набыць гэтыя цудоўныя вырабы.

Таму хочацца верыць і спадзявацца, што Мінскі кірмаш дапаможа ў наладжванні сапраўдных рынавых адносін.

Прадстаўнікі ж гэтых прадпрыемстваў задаволены яго вынікамі: заключаны ўзаемавыгадныя кантракты, завязаліся новыя знаёмствы, ёсць упэўненасць у развіцці супрацоўніцтва.

НА ЗДЫМКАХ:

* Рознакаляровыя гузікі і спражкі, заколкі і брошкі, якія адпавядаюць самаму вытанчанаму густу, з задавальненнем дэманструюць прадстаўніцы Мінскага фурнітурнага прадпрыемства «Поліэстэр» Галіна **Каляга** і Раіса **Майко**.

* А гэтыя сапраўды мастацкія вырабы з керамікі прадставіла мінскае НВП «Рэспект». Супрацоўніцы прадпрыемства Ірына **Сядова** і Жана **Елісеева** згадзіліся сфатаграфавацца з керамічным посудам, які карыстаўся на кірмашы вялікім попытам, ля стэнда нашай газеты.

* Нібы промні веснавога сонейка ззяюць у руках майстрых народнай творчасці з Магілёва Таццяны **Хадановіч** і Любові **Фаміновай**. З залацістай саломкі зроблены імі непаўторныя кветкі, шкатулкі, сурвэткі, абручы для валасоў і многія іншыя рэчы, якія ўпрыгожваюць наша жыццё. А працуюць яны на ўчастку народных промыслаў «Магілёўэлектра».

Фота Мікалая АМЕЛЬЧАНКІ.

НА ДВОР'Е

14 красавіка

Сёння ўдзень па рэспубліцы чакаецца воблачнае з праясненнямі надвор'е, па большай частцы тэрыторыі пройдуць дажджы. Тэмпература паветра ў Віцебску, Мінску — 9—11, Гродна, Магілёве — 10—12, Брэсце, Гомелі — 11—13 градусаў цяпла.

У наступныя двое сутак пераважна без ападкаў, месцамі 16-га ў заходняй палавіне дажджы. Тэмпература паветра 15-га ўначы мінус 2—плюс 3, удзень — 8—13, 16-га ўначы — 2—7, удзень — 12—17 градусаў цяпла.

Л. САНКЕВІЧ, інжынер-сіноптык.

РАДЫЁ

15 красавіка

Апошнія паведамленні: 6.00, 7.00, 10.00, 15.00, 20.00, 23.00.

7.00 — «Радыёфакт». 8.05 — «У Савеце Міністраў рэспублікі». Урадавая прэс-служба паведамляе. 8.15 — «Дзелавы веснік: эканоміка і палітыка». 9.15 — «Наша гасцёўня». «З верай у сэрцы». Гутарка. 10.15— для маленькіх. У. Ягоўдзік. «Лясныя жыхары». 10.35 — «Агеньчык». Радыёклуб. 11.20 — «Студыя «Ява». Тэмы тыдня. 12.00 — «Апоўдні». 13.00 — «У абедзенны перапынак». 14.00 — «З новых запісаў музычнай радыёфанатэкі». 15.15 — эстрадны канцэрт. 16.05 — «Музыка, толькі музыка». Перад мікрафонам юныя таленты рэспублікі. 17.00 — «Джаз-хваля». Музычная праграма. 18.00 — перадачы абласнога радыё. 19.00 — гуманітарна -інфармацыйны канал радыёстанцыі «Беларуская маладзёжная». 19.45 — вячэрняя казка. 20.00 — «Дзень нашага жыцця». На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь. 21.30 — І. Мележ. «Мінскі напрамак». Частка 2-я. 23.10 — гуманітарна - інфармацыйны канал радыёстанцыі «Беларуская маладзёжная». 0.00 — «Начны канал».

НУМАРАЛОГІЯ

ЗНАЁМЦЕСЯ: ВАША ДЗІЦЯ

Характар малога вызначаецца па даце нараджэння

Як хочацца даведацца, якое яно будзе, ваша толькі што народжанае дзіця! Але гэта зусім не павінна заставацца загадкай для бацькоў. Згодна з распрацаванай намі сістэмай «нумароў лёсу», дастаткова скласці ўсе лічбы, што ўтвараюць дату яго нараджэння (дзень, месяц і год), — і вам усё стане ясна.

Напрыклад, ваша дзіця нарадзілася 9 снежня 1989 года. Складваем: 9+1+2+1+9+8+9=39.

Працягваем складваць лічбы, пакуль не атрымаем вынік, выражаны адназначнай лічбай:

3+9=12

1+2=3

Значыць, нумар лёсу вашага дзіцяці — 3.

Пра тое, які характар крыецца за тым ці іншым нумарам, расказваецца ніжэй.

1.

Дзіця, народжанае пад першым нумарам, пачне праяўляць характар з самага моманту з'яўлення на свет. К пяці гадам гэты камячок энергіі, ужо вельмі самастойны, задасць вам такога перцу, што можаце лічыць, вы састарыліся на дзесяць гадоў. Вы і не заўважыце, як ваша дзіця пачне хадзіць і размаўляць, і вам застанецца толькі са шкадаваннем прыгадваць той час, калі яно, паеўшы, мірна спала ўдзень. Здаецца, што дзеці з нумарам адзін да таго моцныя арэшкі, што ім не вельмі ўжо і патрэбны бацькоўскія абдымкі. Але гэта ўражанне падманлівае. На самай справе ім вельмі патрэбна пастаяннае пацвярджэнне таго, што іх любяць і цэняць. Гэтаму дзіцяці ўвесь час патрэбна прастора для дзейнасці, для руху, інакш яно паводзіць сябе так, быццам мае на мэце перавярнуць кватэру дагары нагамі. Пераканаць яго ў тым, што лепш гуляць з цацкамі, чым апаражняць кухонныя шафы, даволі цяжка.

У вашага дзіцяці незалежны характар, таму яму цяжка змірыцца, калі яго ў нечым абмяжоўваюць. Дзіцячы манеж дапамагае нядоўга. Як толькі дзіця навучыцца самастойна рухацца і пазнае свет за межамі манежа, вы ўжо не ўтрымаеце яго ў замкнёнай прасторы, дык ці варта мучыць яго і сябе?

Паколькі гэтыя дзеці так жыва цікавяцца ўсім, што адбываецца навокал, з самага пачатку трэба стымуляваць іх поспехі ў нейкім адным напрамку. Заахвочвайце ў вашым дзіцяці імкненне да лідэрства і выключнасці. Яно мае патрэбу ва ўвазе, і калі вы будзеце цярплівымі і акружыце яго любоўю, вам адплаціцца ў сто разоў.

2.

Дзіця з другім нумарам лёсу абаяльнае з нараджэння. Наогул яно — самае чароўнае дзіця ў нумаралагічным цыкле, таварыскае і паслужлівае. Дарэчы, неабходна пільна сачыць за ім і ненадакучліва заахвочваць імкненне да незалежнасці. Такія дзеці добра ўмеюць утойваць свае сапраўдныя пачуцці, баючыся пакрыўдзіць іншых, а ў выніку з іх вырастаюць даволі нерашучыя людзі. Шмат энергіі яны трацяць на тое, каб спадабацца іншым, і з-за гэтага баяцца сутыкацца з жыццём. Чуллівае, разборлівае і сарамлівае малое, убачыўшы незнаёмца, хутчэй за ўсё схаваецца за маму. Пасля таго як гэта баязлівасць знікае, дзеці з другой групы (асабліва хлопчыкі) становяцца балбатлівымі, вельмі любяць гуляць з равеснікамі і заўсёды маюць мноства сяброў. Ціхія, паслухмяныя, ветлівыя, ласкавыя і чулыя, яны таксама любяць, калі іх абдымаюць. Хоць, калі іх не хваліць і не заахвочваць іх намаганні, яны могуць аддаліцца ад вас, баючыся новых крыўд. Ваша дзіця патрабуе вялікай увагі— яна вернецца да вас у далейшым ад дарослага сына ці дачкі. Дзіця ніколі не забудзе вашай любові да яго. Выхоўваючы яго, вам трэба прымаць яго любоў, умацоўваць у ім упэўненасць у сабе і ў мяккай форме пераконваць у тым, што самастойнасць адкрые шлях да шчасця і свабоды.

3.

Ваша цудоўнае дзіця — зорка ясляў. Калі Бог надзяляў дзяцей абаяннем, ваша дзіця стала адным з першых, хто быў удастоены гэтага дару, які заваёўвае сэрцы акружаючых. Чароўныя дзеці, народжаныя пад трэцім нумарам, часам сарамлівыя, аднак гэта не перашкаджае ім атрымліваць тое, у чым яны маюць патрэбу больш за ўсё на свеце, а менавіта — увагу. Асабліва вашу, бацькоўскую. Дзіця патрабуе, каб яго слухалі і каб на яго глядзелі. Хлопчык стане аб'ектам абажання маці, дзяўчынка заўсёды будзе «татавай дачкой». І той, і другая да канца жыцця будуць прываблівымі для асоб процілеглага полу. «Нумар тры» вырасце выдатным чалавекам, будучы адзіным дзіцем у сям'і. Не маючы канкурэнтаў, такія дзеці, здаецца, выпраменьваюць сонечнае святло і рэдка капрызяць. Ледзь навучыўшыся гаварыць, яны балбочуць безупынна, асабліва дзяўчынкі. Акрамя таго, расказваючы аб чым-небудзь, праяўляюць схільнасць да перабольшвання, каб прыцягнуць да сябе ўвагу. Непаседлівае ў школе, ваша дзіця, верагодна, стане любімцам настаўнікаў і адначасова будзе выводзіць з раўнавагі аднакласнікаў. Яму падабаецца ўсё, што блішчыць. Калі бляск цьмянее, прападае і цікавасць. Адна з галоўных задач бацькоў — навучыць дзіця канцэнтраванасці і ўседлівасці. «Трэці» — найбольш самалюбівы ва ўсім нумаралагічным цыкле, а таму вам трэба старанна падбіраць словы, калі вы хочаце яго ў нечым папракнуць. Той з бацькоў, хто не пашкадуе часу і цярпення на дзіця, можа не хвалявацца: праз некалькі гадоў побач будзе беззапаветна адданая і гарача любячая душа.

4.

Калі «чацвёртае» дзіця здаецца вам празмерна запавольным, не хвалюйцеся — гэта самы метадычны чалавек у нумаралагічным цыкле. Калі ён у чым-небудзь мае патрэбу, то назаўсёды! Асабліва важныя першыя дні жыцця, калі вы павінны яму спадабацца. «Чацвёрачкі» валодаюць асаблівай арганізаванасцю, і, каб пазбегнуць канфлікту, устрымайцеся ад перакладвання іх цацак з аднаго месца ў другое і не перашкаджайце ім адасабляцца. Як добра мець паслухмянае дзіця, якое, да таго ж, здольнае заняць і самога сябе, і брата ці сястрычку! Падобная самастойнасць, як і шчодрая, даверлівая душа, выклікаюць асаблівую прыхільнасць.

Вам здаецца, што дзіця не вельмі мае ў вас патрэбу і можа абысціся без той увагі, якую атрымліваюць іншыя дзеці. На самай справе ўсё наадварот. Гэты чуллівы чалавечак як ніхто іншы патрабуе любові і ўвагі, але, будучы зусім непатрабавальным, ніколі не паказвае гэтага. Такія дзеці — самыя ўраўнаважаныя ў нумаралагічным цыкле. Разам з тым ваша дзіця хоча, каб бацькі ўвесь час падбадзёрвалі яго і, пастаянна знаходзячыся дзесьці побач, маглі своечасова засцерагчы ад падзення. Звычайна «чацвёртыя» выбіраюць доўгі шлях да славы і дабрабыту, але калі ўжо даходзяць да канца, то робяць гэта выдатна.

5.

Калі дзіця нарадзілася пад нумарам пяць, вам больш не трэба хадзіць у спортзалу. У вас цяпер ёсць свой дамашні трэнажор. Яшчэ да таго, як мама прывыкне, што яна — мама, маленькі разбойнік пачне хадзіць, гаварыць і крышыць усё самае каштоўнае, што ёсць у кватэры. Яшчэ ў калысцы ваша дзіця прыглядаецца да яе ўстройства і думае, як бы яму ўцячы з гэтай турмы. Толькі бацькі «пятых» дзяцей маглі вынайсці манеж, заглушкі для электрычных разетак і замкі на шафах. Да якіх бы мер перасцярогі вы ні звярталіся, ні ў якім разе нельга недаацэньваць фізічныя здольнасці дзіцяці. Не забывайце таксама і пра тое, што лічба 5 абазначае пяць органаў пачуццяў. Што б ваша дзіця ні ўбачыла, яно абавязкова захоча паспрабаваць гэта на смак, пакратаць, панюхаць, паслухаць і больш уважліва разгледзець. Маці «пятага» прыйдзецца пастаянна раскашэльвацца на пакупку ўсемагчымых пластыраў. Такое дзіця, верагодна, не здасца вам ласкавым, затое яно надзвычай забаўнае і па-свойму адданае. Пастаўце дзіця ў цэнтр увагі, і яно будзе заўзята аспрэчваць сваё права на гэта месца. Вельмі хутка вы будзеце нястомна паўтараць наступную фразу: «Калі маё дзіця паводзіць сябе добра, яно проста анёл, а калі дрэнна, то гэта сапраўдны вырадак». «Пятым» хутка ўсё надакучвае, і, каб не засумаваць, ім патрабуецца мноства самых розных цацак. Да апошніх могуць быць аднесены браты і сёстры. Пазней, калі ваша ўраганнае дзіця створыць трывалую сям'ю (са сваёй поўнай процілегласцю) і назаве ўнука ці ўнучку вашым імем, можна лічыць, што праца бацькоў не прапала дарэмна.

6.

Калі ў вас адзінае дзіця — спяшайцеся! «Шостыя» дзеці адчуваюць сябе ў сваёй стыхіі толькі побач з братамі і сёстрамі. Ім пастаянна трэба пра кагосьці клапаціцца, кім-небудзь камандаваць, з кім-небудзь гуляць. Дзіця адчувае сябе шчаслівым у шчаслівай сям'і. Ваша дзіця то абаяльнае і дружалюбнае, то капрызнае і ўпартае. Бывае, пакрыўдзіць вас і тут жа ўсё выправіць. Звычайна «шостыя» дасягаюць поспеху ў жыцці; многія з іх дастаткова рана пачынаюць усведамляць сваю адказнасць перад іншымі. Задача бацькоў— навучыць дзіця ўраўнаважанасці ў праяўленні эмоцый. Гэтыя дзеці чуллівыя і клапатлівыя, нязначная крытыка ў іх адрас успрымаецца імі як замах на іх маленькі свет. Яны зачароўваюць усіх навокал, умела карыстаючыся гэтай здольнасцю. Бо «нумар шэсць» — прыроджаны маніпулятар. Падтрымлівайце ў ім упэўненасць у сваіх сілах, адказвайце любоўю на любоў, якую яно вам дорыць. Вам хопіць яе на ўсё астатняе жыццё. «Шосты» — гэта заўсёды дзіця сэрца.

7.

У той момант, калі вы ўпершыню ўбачыце сваё дзіця, вы зразумееце, што на свет з'явілася асаблівае, не падобнае на іншых немаўля. Як правіла, «сёмыя» — вельмі спакойныя дзеці. Калі ж дзіця аказалася празмерна тэмпераментным, вымушаны вас засмуціць: гэта самае цяжкае дзіця ў нумаралагічным цыкле. Такое дзіця цвёрда ведае, што яму падабаецца і што не падабаецца. Не хоча з'есці моркву — адмоўцеся ад гэтай задумы! Яна не вартая ні вашых, ні дзіцячых перажыванняў. Калі бацькі дастаткова спагадлівыя, то нават самы цяжкі з «сёмых» прынясе шмат радасці. Яшчэ не навучыўшыся гаварыць, дзіця адчувае, калі вы чымсьці ўсхваляваны, і спрабуе вас суцешыць. Такая чуллівасць распаўсюджваецца на братоў ці сясцёр і сяброў. Але немагчыма нават уявіць сабе гнеў дзіцяці, калі хтосьці зламае яго ўладкаваны маленькі свет.

«Сёмыя», як добрыя, так і дрэнныя, не церпяць парушэнняў рэжыму і могуць стаць замкнёнымі і адчужанымі, калі іх своечасова не карміць. Фізічна ваша дзіця не вельмі актыўнае, яго сіла ў неардынарных разумовых здольнасцях, надзвычайнай праніклівасці. Ужо пасля «прыбыцця» з раддома яно пачне вывучаць ваш душэўны стан. З цягам часу ваша дзіця стане ўсё часцей адасабляцца. «Нумар сем» добра ўмее скрываць свае эмоцыі, а таму бацькам трэба ўсяліць у яго адчуванне бяспекі. Развівайце ў ім схільнасць да творчасці — у такіх дзяцей шматгранная натура.

8.

Зразумела, вы не хочаце сапсаваць сваё дзіця! Але варта паглядзець на нованароджанае «восьмае» дзіця — і вы прапалі! Гэта адно з самых чароўных дзяцей у нумаралагічным цыкле (пазней, калі настане цяжкі падлеткавы ўзрост, вы задумаецеся: а ці не падмянілі вам дзіця?). З гадамі вы зразумееце, што ваш анёл карыстаецца асабістым абаяннем выключна на сваю карысць. Наогул характар у «васьмёркі» нядрэнны, але бацькам гэтага свавольнага дзіцяці трэба трымаць яго ў руках, не баючыся і асадзіць у патрэбны момант. Дзіця будзе кідаць выклік вашай уладзе ў сям'і, і вы павінны з самага пачатку даць гэтаму маленькаму згустку энергіі зразумець, што камандаваць парадам будзеце вы. (Праяўляйце пры гэтым асцярожнасць, бо, нягледзячы на ўсю сваю энергію, такія дзеці вельмі чуллівыя). Як толькі немаўля зразумее, хто тут галоўны, будзе мір. Паколькі лічба 8 абазначае сілу і ўладу, вельмі важна як мага раней навучыць маленькага адрозніваць добрае ад дрэннага.

«Нумар восем» не толькі вельмі незалежны, але і надзвычай раўнівы. Яго трэба пераканаць у тым, што любові на ўсіх хопіць. Гэта маленькая «шаравая маланка» вельмі патрабавальная, свавольная і непадатлівая. Але калі ўмела займацца з «васьмёрачкай», вынік будзе ашаламляльным.

9.

Дзіця — ваш лепшы настаўнік. Пакуль яно будзе расці, вы многае ад яго даведаецеся. Гэты цудоўны малыш валодае вялікай прыцягальнай сілай, рознабаковым талентам і багатым уяўленнем. Неардынарнае дзіця здзівіць вас сваёй праніклівасцю. З часам немаўля ператворыцца ў капрызнае дзіця, дарэчы, не асабліва выбіваючы вас гэтым з каляіны. Такія дзеці бяруць на сябе вырашэнне сямейных праблем. Яны рэдка мяняюць намеры. Паколькі сярод «дзевятак» сустракаюцца людзі самых розных прафесій, пасвячайце свайго цікаўнага малога ва ўсё. Няхай расце яго цікаўнасць да навакольнага свету! «Дзевятыя» не заўсёды выражаюць патрэбнасць у любові, хоць на самай справе хочуць яе. Бацькі іншы раз лёгка забываюць, што сур'ёзная душа жыве ў целе дзіцяці, якому хочацца і пасвавoліць, і пагуляць разам з равеснікамі. Прыслухоўвайцеся да маленькага і, незалежна ад яго пратэстаў, абдымайце і ласкайце — у будучым вы атрымаеце надзвычай шчырае і клапатлівае сэрца. Куды б ні заводзілі такіх людзей шляхі-дарогі, яны заўсёды будуць вяртацца ў вашы цёплыя абдымкі.

ЧЭРЫЛ ЛІ ТЭРЫ.
«Сандзі мірар мэгазін», Лондан.

ТЭЛЕБАЧАННЕ

14 красавіка

Беларускае тэлебачанне

9.40. Маст. фільм. «Залатое цяля».
12.25. Процістаянне. Маральна-прававая праграма.
16.30. Беларуская літаратура. 11-ы клас.
17.10. «Хачу месяц», «Чароўная рыдлёўка». Мультфільмы.
17.30. «Я ўмею скакаць цераз лужы...» Пра лячэнне дзяцей.
18.00. «Дабрахожыя», «Маналог працягваецца». Дак. фільмы.
19.00. Панарама.
19.25. Абласныя навіны (Віцебск).
19.35. Наш каментарый. «Зайздрасць».
19.40. Аб зямельнай рэформе. Прамая лінія. У перапынку **(20.25)** — Калыханка.
21.00. Тэлебіржа.
21.15. Прафсаюзы: праблемы, каментарыі.
21.35. Дабрачынны аўкцыён бізнес-клуба «Партнёр».
21.40. «Насланнё». Мультфільм для дарослых.
22.00. На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.
23.30. НІКа.
23.45. Хакей. «Дынама» (Мінск) — «Рыгас Старс» (Рыга).

І канал. Астанкіна

9.45. «Я вас кахаў...» Вершы А. С. Пушкіна.
10.20. «Праблемы горнага краю». Дак. фільм.
11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
11.25. Рытмічная гімнастыка.
11.55. «Чума». Аб праблемах СНІДу.
12.35. Мультфільмы «Гісторыя з адзінкай», «Вышэй галаву».
12.55. Канцэрт маладзёжнага хору царквы Клер-коледжа (Вялікабрытанія).
13.25. Свет грошай Адама Сміта. Эканоміка ЗША.
14.00. Навіны.
14.25. Урокі Вольгі Івановай.
14.40. «Старэйшы сын». Маст. фільм. 1-я серыя.
15.50. Музей на Дэлегацкай. «Старая казка на новы лад».
16.20. Дзіцячы музычны клуб.
17.20. Ступень да Парнаса.
17.35. Максіма.
18.05. Студыя «Палітыка» прадстаўляе...
18.35. «Справа Сухаво-Кабыліна». Фільм першы. 2-я серыя.
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. «Тэма».
21.25. Канцэрт аркестра «Віртуозы Масквы».
22.00. Дак. фільм «Вяртанне яўрэяў» (1896—1920 гг.) з серыі «Вогненны слуп» (Ізраіль).
23.00. Навіны.
23.25. «Цяжкае дзяцінства». Шоў-праграма.
24.00. «Старэйшы сын». Маст. фільм. 1-я серыя.

Канал «Расія»

10.25. Першы тайм.
10.50. Паны-таварышы.
11.10. «Дзень добры, Святлана Ігараўна!»
11.50. «Санта-Барбара». 31-я серыя.
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00—13.20. Весткі.
15.00. «Як пажываеш, Уфа?»
15.30. Дэтэктыў-ленд.
16.00. Дзённік з'езда.
16.15. Прастора плюс.
16.45. Т. Ін. Ка.
17.00. Рэпартажы з НАТО «Аб чым спрачаюцца адміралы...»
17.30. Расія і свет.
18.05. «Санта-Барбара». 34-я серыя.
19.00. Весткі.
19.20. Свята кожны дзень.
19.30. Тэатральны раз'езд. «У грыме і без грыму».
20.30. Дабрачынны аўкцыён. «Няхай не бяднеюць на міласць сэрцы...»
21.00. Аб рабоце з'езда народных дэпутатаў Расіі.
22.00. Весткі.
22.25. Спартыўная карусель.
23.30. Працяг справаздачы аб рабоце з'езда народных дэпутатаў Расіі.
23.35. Аўта-шоў.

15 красавіка

Беларускае тэлебачанне

9.40. «Блакітныя гарады». Фільм-канцэрт.
10.45. Студыя «Мэта».
16.30. «Наваселле ў браткі Труса», «Слова гонару», «Чарцяня № 13», «Плошча кардонных гадзіннікаў». Мультфільмы.
17.25. Выступае аркестр народных інструментаў СШ № 190 г. Мінска.
18.00. Дак. фільмы «Заложнікі», «Скарб Багаяўленскай поймы».
19.00. Панарама.
19.25. Абласныя навіны (Гомель).
19.35. Наш каментарый. «Мара ці прывід?».
19.40. Сустрэча з міністрам народнай адукацыі Рэспублікі Беларусь В. А. Гайсёнкам. Прамая лінія.
20.25. Калыханка.
20.45. Гандаль-дайджэст.
21.00. «Я люблю балет». Адкрыццё Міжнароднага фестывалю харэаграфічнага мастацтва.
22.00. На сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.
23.30. НІКа.
23.45. «Я люблю балет». Працяг.

І канал. Астанкіна

10.00. Спартыўная гімнастыка. Міжнародны турнір «Зоркі свету-92».
11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
11.25. Пад знакам «Пі».
11.55. Народныя мелодыі.
12.05. Дак. фільм «Мусавір».
12.25. Фермата.
12.55 «Як дабіцца поспеху».
13.15. Тэлемікст.
14.00. Навіны.
14.20. Сёння і тады.
14.50. «Старэйшы сын». 2-я серыя.
16.00. Канцэрт групы «Флітвуд-мэк».
17.00. Навіны.
17.25. Мультфільм.
17.30. Сустрэча з пісьменнікам Леанідам Барадзіным.
18.45. «Справа Сухаво-Кабыліна». 3-я серыя.
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. «Партрэт на фоне». Людміла Зыкіна.
21.20. Фермата.
22.00. Дак. фільм «Зыход» (1945—1947 гг.) з серыі «Вогненны слуп».
23.00. Навіны.
23.25. «Танцы, танцы, танцы».
23.45. «Старэйшы сын». 2-я серыя.

Канал «Расія»

10.35. «Дэтэктыўная гісторыя аб траццякоўскіх шэдэўрах».
10.55. Расія і свет. Інфармацыйна-аналітычная праграма.
11.25. Гістарычныя нататкі аб Смольным.
11.50. «Санта-Барбара». 32-я серыя.
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
15.00. Тэлеагляд «Далёкі Усход».
15.45. Вольны час. «Увага: здымаю».
16.00. Дзённік з'езда.
16.15. Школа для менеджэраў.
16.45. Т. Ін. Ка.
17.00. Наш сад.
17.30. Тэлетэатр Расіі. Д. Сэлінджэр. «Лапа-расцяпа».
18.40. Весткі.
19.00. Футбол. Кубак еўрапейскіх чэмпіёнаў. «Дынама» (Кіеў) — «Спарта» (Прага).
20.50. Экспацэнтр прадстаўляе...
20.55. Справаздача аб рабоце з'езда народных дэпутатаў Расіі.
22.00. Весткі.
22.25. Працяг справаздачы аб з'ездзе народных дэпутатаў Расіі.
23.25. Джазавая майстэрня.

Галоўны рэдактар
У. Б. НАРКЕВІЧ.

ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь, калектыў рэдакцыі газеты «Звязда».

НАШ АДРАС: 220041, гор. Мінск, праспект Ф. Скарыны, 77, рэдакцыя газеты «Звязда».

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 32-51-05, аддзела пісьмаў—32-04-52, 32-41-92, навін—32-15-02, даведкі па рэкламе і аб'явах — 32-35-91.

ПА НУМАРУ ДЗЯЖУРЫЛІ: першы намеснік галоўнага рэдактара Міхаіл Міхаевіч, намеснік адказнага сакратара Віктар Краўчанка, старшы карэктар Вікторыя Кляновік.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не заўсёды супадаюць з меркаваннем рэдакцыі.

Рэдакцыя пакідае за сабой права не ўступаць у перапіску з чытачамі.

Друкарня выдавецтва «Беларускі Дом друку».
Тыраж 81.784. Індэкс 63.850.
Зак. № 75.
Выходзіць 250 разоў на год.
Нумар падпісаны ў 21.05.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12